

HIERARCHIJA IR PASAULIE IAI

MINTYS APIE HIERARCHIN S KUNIGYST S POB D IR JOS SANTYK SU BENDR JA

I. Bendroji kunigyst

1. « *Dievas siunt savo S naus Dvasi j s širdis* »¹. — Naujasis Testamentas Bažny i pristato kaip antgamtin gyvenim gyvenan i bei antgamtinio tikslo siekian i žmoni bendruomen . Ji n ra žmoni sukurta ir ne žmoni j ga laikosi. Jos K r ju yra pats Dievas. Bažny ios atsiradimo priežastimi yra Dievo nor tas bei jo vykdomas žmogaus dievinimas, pak limas Dievo s numi. Apaštalas Paulius apie tai sako : «At jus laiko pilnybei, Dievas siunt savo S n ... atpirkti t , kurie buvo po statymu, kad mes gautum m s nyst »². To s nijimo pas ka yra ta, kad dabar Dievas betarpiškai veikia žmoguje, ir žmogus betarpiškai santykiauja su Dievu : « Kadangi j s esate s n s, Dievas siunt savo S naus Dvasi j s širdis, kuri šaukia Abba, T ve»³. «Vienas Dievas ir vis T vas, kurs stovi aukš iau už visus, visuose veikia ir yra visuose mumyse »⁴.

Nor damas geriau paaiškinti šit betarpišk Bažny ios nari santykiavim su Dievu, Paulius griebiasi k nin s vienyb s pavyzdžio ir sako, kad visi tikintieji sudaro kartu su Kristumi vien vadinam mistin (paslaptin) k n ir yra « Kristaus s nariai »⁵. Bet Paulius ia nesustoja. Jis toliau išvedžioja, kad k nin vienyb kaip tokia tikin i j santykio su Kristumi pilnai dar neišsako, ir kad tas santykis yra kur kas glaudesnis. Darydamas aliuzij prostitucij Paulius taip aiškina: «kas laikosi su kekše, darosi vienas su ja k nas. O kas laikosi Viešpaties, tas yra viena su juo dvasia »⁶. Paulius

---

¹ *Galatams* 4, 6.

² *Galatams* 4, 4-5.

³ *Galatams* 4, 6.

⁴ *Efezie iams* 4,6.

⁵ *I Korintie iams* 6,15.

⁶ *I Korintie iams* 6, 16-17.

tuo nori pasakyti, kad tikintieji sueina su Kristumi vienyb n, kuri yra dar glaudesn už k nin . Ji eina taip toli, kad jos d ka Paulius gali apie save pasakyti (vis tikin i j vardu) : « Esu gyvas, ta iau jau nebe aš, bet yra gyvas manyje Kristus »⁷. Jeruzal s Biblija, komentuodama šiuos Pauliaus žodžius, sako, kad šito vieningumo d ka krikš ionies gyvybini veism subjektu arba « aš » tam tikru b du tampa pats Kristus ⁸.

2. « *Viešpatie, tu padarei iš m s Dievui karalyst ir kunigus* »⁹. — Iš anos glaudžios s nyt j vienyb s su Kristumi plaukia viena nuosekli išvada, kuri apaštalas Petras taip formuluoja : J s esate « kaip gyvi akmenys ant jo antstatomi, kad b tum te dvasiniai namai, šventa kunigyst dvasin ms aukoms aukoti, kurios priimtinos Dievui per J z Krist »¹⁰. Taigi Petro aiškinimu kiekvienas tikintysis, su j s anon glaudžion vienyb n su Kristumi (vyriausiuoju Aukotoju ir Kunigu) pats taip pat tampa aukotoju bei kunigu. Šis sakiny s Petro laiške yra svarbus tuo, kad jis, dokumentuodamas vis tikin i j kunigyst , netiesioginiai jau apibr žia ir hierarchin s kunigyst s viet Naujojo Testamento bendruomen je. Petro mokslu hierarchin kunigyst n ra išimtin kunigyst , ir hierarchiniai kunigai n ra vieninteliai Naujojo Testamento kunigai.

ia Petras daro aliuzij Senojo Testamento kunigus bei šventykl ir aiškina, kad ši susid jo iš negyv akmen ; gi naujoji šventykla yra visai kitokia, — ji yra pastatyta iš gyv akmen , sud t ant J zaus Kristaus kaip kertinio akmens ¹¹. Tokiu b du Naujajame Testamente jau n ra išimtin s kunig — aukotoj kastos arba luomo (kaip tai yra buv Senajame), kuris aukot už taut šventykloje, nes dabar visa tauta yra ir šventykla ir kunigai.

Petras moko : « J s esate išrinktoji gimin , karališkoji kunigyst , šventoji tauta, sigytieji žmon s, kad skelbtum te dorybes to, kuris pašauk jus iš tamsybi savo stabi švies » ¹².

Tokie teiginiai kartojasi ir kitose Naujojo Testamento knygos e. Taip, pavyzdžiui, *Apokalips je* yra pasakyta : « Malon jums ir ramyb nuo ... J zaus Kristaus ... kuris mus myl jo ir apiplov mus

⁷ *Galatams* 2, 20.

⁸ St. Lyonnet, *Il mistero della Chiesa secondo San Paolo*, žv. *I grandi temi del Concilio*, Roma 1965, 125-126 psl.

⁹ *Apreiškimo* 5, 9-10.

¹⁰ *1 Petro* 2, 5.

¹¹ *1 Petro* 2, 6.

¹² *1 Petro* 2, 9.

savo krauju nuo m s nuod mi , ir padar iš m s karalyst ir kunigus Dievui, savo T vui »¹³. Kitoje tos pa ios knygos vietoje v l sakoma: «Viešpatie, tu padarei iš m s Dievui karalyst ir kunigus, ir mes karaliausime žem je »¹⁴.

Pagoni religijose prie Dievo eina ir betarpiškai su juo santykiauja tik viena išskirtin aukotoj grup , atstovaujanti visus kitus. Ne kitaip yra buv ir Senajame Testamente, kur kunigai taikino nuod ming taut su Dievu, aukodami aukas. Naujojo Testamento bendruomen je tokios išskirtin s kunigyst s, pastatytos prieš ne kunigus, n ra. Naujasis Testamentas tokios kunigyst s visai nežino. Jo autoriai niekur žodžio «kunigas» nevartoja kokiai vienai tikin i j grupei atžym ti, tuo j atskiriant nuo kit . ia reikia pažym ti, kad Naujasis Testamentas labai aiškiai teigia pareig vairum Bažny ioje, atsiradus paties Dievo valia. Jis mini apaštalus, diakonus, mokytojus, vyresniusius, pranašus, ir t. t. Bet iš kitos pus s Naujojo Testamento autoriai niekad žodžio (aukotojas, kunigas, tarpininkas) nerezervuoja kokiai vienai ši grupi (arba naudojantis m s terminija, hierarchijai). Naujojo Testamento mokslu Žmogus J zus Kristus savo kryžiaus auka yra vien kart visiems laikams žmones sutais su Dievu ir kit žmoni tarpininkavim padar s nereikalingu. Tuo klausimu Šventasis Raštas pasisako labai aiškiai: «Vienas ... tarpininkas tarp Dievo ir žmoni , Žmogus, Kristus J zus »¹⁵. Jis yra Naujojo Testamento Aukotojas, Kunigas ir Tarpininkas. Gi visi kiti tikintieji, b dami jo, tai yra « Kristaus s nariai »¹⁶, kartu dalyvauja ir jo, tai yra, Kristaus kunigyst je. Naujojo Testamento autoriai, kalb dami apie Krist kaip vyriausi j Kunig ir visus tikin iuosius kaip kunigus vartoja vien ir t pat , jau aukščiau min t žod : . Tuo žodžiu jie niekad nevardina kokios vienos tikin i j grup s.

Paulius, rašydamas žydams, kurie galvojo Senojo Testamento kategorijomis ir buvo priprat prie senosios šventyklos, sako : « Taigi, broliai, tur dami pasitik jimo eiti Kristaus krauju šventykl , nauju ir gyvu keliu, kur jis mums prireng pro užlaid , tai yra, per savo kn , ir tur dami did kunig Dievo namams, artinkim s tikra

¹³ *Apreiškimo* 1, 4-6.

¹⁴ *Apreiškimo* 5, 10.

¹⁵ *1 Timotiejui* 2, 5. Šv. Paulius Krist kartais vadina Žmogumi, kiek jis yra Adomo antitez , naujasis Adomas, dievažmogis, Kristaus dieviškasis asmuo žmogiškoje ir dieviškoje prigimtyje. Palygink *1 Korintie iams* 15, 20-22 ir 15, 45-49 ; *Kolosie iams* 1, 15 ; *Pilypie iams* 2, 6-11 ; *Kolosie iams* 2, 9.

¹⁶ *1 Korintie iams* 12, 27.

širdimi, pilnu tik jimu »¹⁷. Abudu, Petras ir Paulius, argumentuoja panašiai: Senajame Testamente tik vieni kunigai gal davo eiti pro uždangt šventyklos dal, kuri buvo jiems vieniems rezervuota. Gi dabar Kristaus kraujo dka visi tap kunigais, visi eina pro j, nes visi kartu yra ir aukotojai¹⁸.

Vis laik šie švento Rašto teiginiai išsilaik Bažny ios liturgijoje. Did j Ketvirtadien šventindamas aliejus, reikalingus krikštui, vyskupas švent j Miši prefacijoje kiekvien kart iškilmingai skelbdavo vis tikin i j kunigyst : « Ut secundum constitutionis tuae sacramentum, regio et sacerdotali prophetico ue bonore perfusi, vestimento incorrupti muneris induantur : per Christum Dominum nostrum ».

M s terminijoje sigal j s žodis *pasaulietis* turi s vokin istorij¹⁹. Pirm kart žod *pasaulietis* ( ) pavartojo popiežius Klemensas I savo laiške korintie iams apie pasaulie i liturgines funkcijas Bažny ioje²⁰. Jis t žod veda kaip naujadar iš Šventame Rašte pavartoto žodžio — Dievo tauta. Bet Šventasis Raštas šiuo žodžiu arba vardinimu vis Bažny i kaip toki priešpastato netikintiems arba stambeldžiams, o ne pasaulie ius (šiandienine prasme) hierarchijai. D l to dabartin terminija ir jos taigtos samprotis negal jo ateiti iš Šventojo Rašto. Jis at jo iš bažnytinio teisyne. Graciano dekretas (XII šimtmet) skiria Bažny ioje dvi krikš ioni r šis ir vien j vardina kunigais ir vienuoliais, — kit pasaulieiais. Yra aišku, kad šitoks vardinimas netiesiogiai yra prisid j s prie pasaulie i «nukuniginimo».

3. « *J s esate dvasiniai* »²¹. — Vadinti dvasiškais vien tik hierarchij ir vienuolius buvo prad ta XV šimtmet, — d l an celibato ar neturto²².

Bet kas iš tikr j yra dvasiškas ir kas ne ? Einant Šventuoju Raštu ne dvasiškais n ra galima laikyti t , kurie gyvena moteryst je ar

¹⁷ *Žydams* 10, 19-22.

¹⁸ Šie išvedžiojimai apie vis tikin i j kunigyst Akademijos suvažiavime suk l tam tikr tamp . Kai kas tai pavadino Kalvino mokslu. Kaip matyti, dabartin teologin terminija, nutolusi nuo Naujojo Testamento terminijos, kelia s myš , kunigyst pripažindama tik hierarchijai. Vyresnioji m s teolog karta yra mokslinusi dar anos potridentin s polemikos prieš protestantus takoje. Antroji Vatikano konciliija gr žta prie Švento Rašto terminijos.

¹⁹ Th. Kreider, *Was sagt das Konzil über die Kirche?* Mainz 1966, 73-74 psl.

²⁰ Laiškas yra rašytas apie 96 metus. Žr. S. Clemens I, Papa, *Epistola ad Corinthios* I; žr. *Patrologia Graeca*, 1 t., 199-328 skiltis.

²¹ *Galatams* 6, 1.

²² H. K ng, *Die Kirche*, Freiburg im Breisgau 1967, 453 psl.

turi priva i nuosavyb . Naujojo Testamento mokslu kiekvienas krikš ionis yra dvasintas žmogus, nes jis gyvena Dievo Dvasia (μ). « Kas neatgims iš ... Šventosios Dvasios, tas negal s eiti Dievo karalyst », sako Kristus²³. « Dvasia yra, kuri gaivina, k nas nieko nepadeda »²⁴.

Taigi kas yra k niškas ? Kad Šventasis Kaštas pasaulie i nelaiko k niškais d l to, kad jie n ra kunigais, vienuoliais, o veda, rodo ši Pauliaus laiško vieta : « K no darbai yra matomi, jie yra : paleistuvyst , susitepimas, beg dyst , pasileidimas, stab garbinimas, žav jimai, neprietelyst s, barniai, pavydai, r styb s, vaidai, nesutikimai, atskalos, neapykantos, žmogžudyst s, girtuokliavimai, apsirijimai, ir tuos panaš s dalykai »²⁵. Taigi Šventojo Kašto mokslu k niškumas reiškia ne gyvenim moteryst je ar priva ios nuosavyb s tur jim (tai yra buvim « pasaulie iu »), o atsitolinim nuo Dievo Dvasios. Taip, pavyzdžiui, kiekvienas, kuris kelia vaidus ir nesantaikas, kuris neapken ia kit , Šventojo Kašto akimis n ra dvasiškas, o yra k niškas, — vistiek kokias pareigas jis Bažny ioje eit , koki viet beužimt ar kokios kunigy s beb t : bendrosios ar hierarchin s. Gi kas iš tikr j yra dvasiškas, Paulius paaiškina kitoje vietoje : « Dvasios vaisius yra : meil , džiaugsmas, ramyb , kantrumas, maloningumas, gerumas, romumas, meilumas, ištikimyb , kuklumas, susilaikymas, skaistyb »²⁶, — tai vis dalykai, kuriuos savo gyvenime turi vykdyti ir moteryst je gyven s, ir priva i nuosavyb tur s krikš ionis.

Kita proga Paulius rašo : « mes kalbame ... kaip Dvasia moko, dvasinius dalykus dvasiškiems paaiškindami »²⁷. Originaliame tekste yra pasakyta μ²⁸. «J s esate dvasiniai»²⁹, rašo jis v l galatams net su artikeliu: μ . O Petras, kaip jau aukš iau yra min ta, tikin uosius vadina dvasiniais namais³⁰. Tokiu b du Dvasia veikia visuose. Ji n ra vienos kurios grup s Bažny ioje monopolis, o viso mistinio Kristaus k no bendras turtas.

²³ Jono 3, 5.

²⁴ Jono 6, 64.

²⁵ Galatams 5, 19-21.

²⁶ Galatams 5, 22-23.

²⁷ I Korintie iams 2, 13.

²⁸ Ši Šv. Rašto viet ne visi interpretuoja taip kaip Skvireckas. Taip, pavyzdžiui, vokie iai ver ia : «indem wir Geisteserlüliten das, was des Geistes ist, deuten » (*Das Neue Testament*, übersetzt von J. Kürzinger, Aschaffenburg 1962), arba : «um Geistliches für Geistliche zu deuten» (Schel kle, *Ihr alle seid Geistliche*, Einsiedeln 1964, 8 psl).

²⁹ Galatams, 6, 1.

³⁰ I Petro 2, 5.

Net ir lytiniai ar socialiniai skirtumai ia nevaidina jokios rol s. « Tik jimu J z Krist », sako Paulius, « j s visi esate Dievo vaikai. Kurie tik esate pakrikštyti Kristuje, tie apsilvilkote Kristumi. ia neb ra nei žydo, nei graiko ; neb ra nei vergo, nei laisvojo ; neb ra nei vyriškio, nei moterišk s ; nes j s visi esate vienas J zuje Kristuje »³¹, ir vis j s širdis « Dievas siunt savo S naus Dvasi »³².

4. « *Negesykite Dvasios* »³³. — N ra abejon s, kad Kristaus liepi- mas skelbti evangelij , nors išartas vieniems apaštalams³⁴, yra adresuotas visiems. Dievo žod skelbti yra pašaukti visi. Visa kuni- giška Dievo tauta yra kvie iama skelbti dorybes to, kuris j iš tamsybi pasauli savo stabi švies³⁵. Kiekvienas Naujojo Testamento tikintysis, pri m s Dievo žod , turi j ir toliau skleisti.

Bet Šventasis Raštas, teigdamas vis tikin i j kunigyst , neni- veliuoja Naujojo Testamento bendruomen s. Jis kartu skelbia parei- g vairum Bažny ioje. Paulius tai ypatingai pabr žia retoriniais klausimais : » Argi visi yra apaštalai ? ar visi pranašai ? ar visi moky- tojai?»³⁶. Gi rašydamas Timotiejui laiška , Paulius persp ja j nuo žmoni , kurie «nepak s sveiko mokslo », ragina j b ti budriu, dirbti evangelisto darb , eiti savo tarnyst , ir ia pat primena ypating Dievo malon (μ), Timotiejui duot tuo tikslu, — suteikt ypatingomis apeigomis — šventimais, arba kaip Paulius sako: « esan i tavyje mano rank užd jimu »³⁷.

Taigi mes ia susiduriame su ypatingomis pareigomis Bažny ios nari tarpe arba su tarnyste, kuriai atlikti parinkti asmenys be visiems bendrosios kunigyst s gauna dar ypating charizm (Dvasios dova- n), suteikiam šeštuoju sakramentu. Tas pareigas arba t tarnyst mes esam prat vadinti hierarchine kunigyste. Jos pirmasis užda- viny yra skelbti Dievo žod , arba kaip mes esam prat sakyti: mokyti.

« Tarp vairi pareig , einam Bažny ioje », sako dogmin kon- stitucija apie Bažny i , «nuo ankstyviausi laik , kaip tradicija liudija, pirmoji vieta tenka tiems, kurie, paskirti vyskupais, nuo

³¹ *Galatams* 3, 26-28.

³² *Galatams* 4, 6.

³³ 1 Tesalonikie iams 5, 19.

³⁴ Plg. *Morkaus* 16, 15.

³⁵ *1 Petro* 2, 9.

³⁶ *1 Korintie iams*, 12, 29.

³⁷ *2 Timotiejui* 1, 6.

pradžios besit sian ia eile yra apaštal bertos s klos perteik jai»³⁸. O kiek toliau : « Tarp pagrindini vyskup pareig ypatingai svarbi viet užima evangelijos skelbimas. Vyskupai yra tik jimo šaukliai, atved Kristui naujus mokinius. Jie yra autoritetingi, Kristaus galioti, mokytojai »³⁹.

Bet k reiškia Bažny ioje mokyti ?

Kalb dama apie tai, dogmin konstitucija sako, kad « vyskupuose, kuriems padeda kunigai, tikin i j tarpe yra Viešpats J zus Kristus, vyriausiasis kunigas. Juk, s d damas Dievo dešin je, — aiškina konstitucija, — jis nesiliauja buv s savo vyskup b ryje. Pirmoje eil je žymi ja j tarnyba jis skelbia visoms tautoms Dievo žod »⁴⁰.

Karl Rahner, S. J., komentuodamas ši konstitucijos viet , atkreipia d mes sakini gramatin s rang : juose veiksniume eina ne vyskupai ir kunigai kaip mokytojai, o pats vyriausiasis kunigas J zus Kristus. Taigi tikra to žodžio prasme Bažny ioje moko ne vyskupai ir kunigai, o pats Kristus. Kaip iš paskutinio cituoto sakinio matyti, Kristus moko ne vien per juos, tai yra, Kristus, skelbi s Dievo žod , neapsiriboja vien tik kunigais ir vyskupais. Juose jis yra tik pirmoje eil je (*imprimis*)⁴¹. Kitaip sakant, vyskupai ir kunigai tik atstovauja Krist , bet jie jo neatstoja visoje Bažny ioje.

Bažny ia n ra mokykla pasauline prasme, kur žmon ms savo žinias perduoda žmon s, — tik tokiu b du juos teišmokydami. Apaštaltas Jonas, kalb damas apie bažnytinį mokym , sako : «j s turite patepim iš Šventojo ir visa žinote »⁴². « Tas patepimas, kur j s

³⁸ Dogmin konstitucija apie Bažny i — *Lumen Gentium*, 20 pastraipa. Lieviškai cituojama ši konstitucija iš knygos *II Vatikano Susirinkimo dokumentai*, 1 dalis : *Konstitucijos*, « Krikšč ionis Gyvenime » leidinys, Bostonas 1967.

³⁹ Ten pat, 25 pastraipa.

⁴⁰ Ten pat, 21 pastraipa. Tai žodinis, visiškai nesuprantamas teksto vertimas. Tiksliai išver ia š tekst Lietuvoje paruoštasis vertimas : «Per vyskupus, kuriems padeda kunigai, Viešpats J zus, vyriausiasis kunigas, yra tikin i j tarpe. Iš ties , s d damas Dievo T vo dešin je, jis n ra toli nuo savo vyskup b rio, bet vis pirma per j ypating tarnavim skelbia Dievo žod visoms tautoms » (*II Vatikano susirinkimo nutarimai*, Vilnius 1968, 43 psl.). Lotyniškasis originalas skamba : « In Episcopis igitur, quibus presbyteri assistunt, adest in medio credentium Dominus Iesus Christus, Pontifex Summus. Sedens enim ad dexteram Dei Patris, non deest a suorum congregatione pontificum, s d imprimis per eorum eximium servitium verbum Dei omnibus gentibus praedicat » (Dogmin konstitucija apie Bažny i — *Lumen Gentium*, 21 pastraipa).

⁴¹ « Seine wirksame Gegenwart in den Bischöfen ist auch nicht ausschliessliche (wenn auch als sui generis) verstanden (sed imprimis per eorum servitium) » K. Rahner, *Dogmatische Konstitution über die Kirche*, žr. *Lexikon für Theologie und Kirche, Das zweite Vatikanische Konzil*, Teil I, Freiburg im Breisgau 1966, 218 psl.

⁴² 1 *Jono* 2, 20. «Šventuoju » Naujasis Testamentas vadina Krist , o t Patepimu » jo veikim tikin iuose arba jo betarpišk mokym .

iš jo gavote, tegul pasilieka jumyse. Jums nereikia, kad kas mokyt jus ; bet kaip jo patepimas moko jus apie visa, taip ir yra tiesa ir ne melas. Ir kaip jis jus mok , taip pasilikite jame »⁴³.

Bažny ios T vas Augustinas taip aiškina šiuos apaštalo žodžius : « Nemanykite, kad kurs nors žmogus išmoko ko nors iš žmogaus. Mes galime sp ti savo balso skamb jimu ; bet jei n ra, kas mokyt viduje, tuš ias yra m s žodži skamb jimas. Danguje turi savo sost tas, kuris moko j s širdis ... jo patepimas moko jus vis dalyk »⁴⁴.

Taigi tikin iuosius moko Tas, kuris turi savo sost danguje. Bet tada n ra galima sakyti, kad tik jim priima, jo laikosi ir j išpaž sta eiliniai tikintieji vien per ganytojus, bet reikia sakyti: drauge su jais. Tai matyti ir iš dogmin s konstitucijos apie Dievišk j Apreiškim , kur yra pasakyta : visa šventoji tauta, susib rusi apie savo ganytojus, « *in singulari Antistitum et fidelium conspiratione* »⁴⁵, išpaž sta tik jim .

J. Ratzinger sako, kad ši konstitucijos vieta rodo, jog mokomojo autoriteto atliekama funkcija Bažny ioje autentiškai aiškinant Dievo žod yra, tiesa, ypatinga, bet ne vienintel funkcija šia prasme, ir kad mokomasis autoritetas jokiu b du neatstoja ir nepavadoja šiam dalyke visos Bažny ios, tai yra vyskup ir pasaulie i kartu. Konstitucija ia ne tik ganytojams bet ir pasaulie iams pripaž sta ypating bažnytin bei dvasin vaidmen ⁴⁶.

⁴³ 1 *Jono*2, 27.

⁴⁴ Citata imta iš Juozapo Jono Skvirecko komentaro ; žr. *Šventasis Raštas Naujojo Testamento*, II t., J. J. Skvirecko vertimas, II laida, Lux, 1949, 516 psl.

⁴⁵ Dogmin konstitucija apie dievišk j apreiškim — *Dei Verbum*, 10 pastraipa. Ši konstitucija lietuviškai cituojama iš knygos *II Vatikano Susirinkimo dokumentai*, 1 dalis : *Konstitucijos* «Krikš ionis Gyvenime » leidinys, Bostonas 1967.

⁴⁶ «Der Kontext lässt nun klar werden, dass die auf das Lehramt beschränkte Funktion der authentischen Auslegung ein spezifischer Dienst ist, der nicht das Ganze der Gegenwartweise des Wortes umgreift, in der es eine unersetzliche Funktion gerade auch der Gesamtkirche, Bischöfe und Laien zusammen, gibt. So wird man... ein wichtiges Stück einer erneuerten Theologie des Laikates erblicken dürfen, die hier in den Zusammenhang der Theologie des Wortes eintritt und die nicht bloss weltliche, sondern auch wahrhaft kirchliche und geistliche Funktion des Laien sichtbar werden lässt». (J. Ratzinger, *Dogmatische Konstitution über die göttliche Offenbarung*; žr. *Lexikon für Theologie und Kirche, Das zweite Vatikanische Konzil*, Teil II, Freiburg im Breisgau 1967, 526-527 psl.).

Kartu Ratzinger nurodo, kiek antrosios Vatikano koncilijos mokslas šiuo atžvilgiu skiriasi nuo enciklikos *Humani generis* išvedžiojim . Pius XII mok , kad Dieviškasis Išganytojas savo žod autentiškai aiškinti n ra paved s n pavieniams tikintiesiems n teologams kaip tokiems, o vien tik mokomajam autoritetui, ir kad teolog uždavinys b t tik pagr sti mokomojo autoriteto definicijas, kurias mokomasis autoritetas jau yra paskelb s. Gi antroji Vatikano koncilija eina kitu

D l to ir dogmin konstitucija apie Bažny i (*Lumen Gentium*) kalba ne apie vienos hierarchijos, o apie visos Bažny ios neklaidin gum . Ji sako : « Tikin i j visuma, b dama Šventojo patepta, negali tik dama klysti. Ši ypating savyb pareiškia antgamtin visos bendrijos tik jimo nuovoka, kai nuo 'vyskup iki paskutinio pasaulie io' visuotinai sutinka tik jimo ir doros dalykuose »⁴⁷.

Koncilijos t vai tikin i j sutikimui tik jimo ir doros dalykuose išreikšti vartoja ne žod *Assensus*, kuris yra daugiau individualaus, pasyvaus pob džio, bet žod *Consensus*, kuris reiški sutartin bendruomenin s moning sutikim⁴⁸. Lotyniškai yra pasakyta : *Universitas fidelium ... universalem suum consensum de rebus fidei et morum exhibet*⁴⁹. Š *consensus* pažadina Šventojo patepimas arba jo veikimas tikin iuosiuose.

Šventasis veikia visuose, nes visus Dievas siunt save S naus Dvasi⁵⁰. Šiuo atžvilgiu hierarchin kunigija niekuo nesiskiria nuo bendrosios ir n ra šia prasme privilegijuota.

Dogmin s konstitucijos cituojamas Augustinas sako, kad jis vis pirma yra krikš ionis (tai k mes sakom b ti pasaulie iu arba bendrosios kunigyst s) ir tik paskui vyskupas (hierarchin s kunigyst s) : « Jums esu vyskupas, su jumis krikš ionis. Pirmasis vardas reiškia pareig , antrasis — malon »⁵¹.

keliu. Ji neneigia mokomojo autoriteto teis s autentiškai aiškinti Dievo žod , bet ji moko, kad šio autentiško aiškinimo šaknys yra visoje Bažny ioje, visoje šventojoje tautoje, susib rusioje apie savo ganytojus, kuri visa, ganytojai ir tikintieji, tik j im išpaž sta.

⁴⁷ Dogmin konstitucija apie Bažny i — *Lumen Gentium*, 12 pastraipa. Šis dogminiai svarbus sakiny n ra visai tiksliai išverstas. Lotyniškai yra pasakyta : « Universitas fidelium, qui unctionem habent a Sancto, in credendo falli nequit ». Bet *universitas fidelium* arba tikin i j visuma yra atitrauktin s voka, ir ia pat darosi neaišku, kaip Šventasis gal t j patepti arba joje veikti. D l to koncilijos t vai lotyniškame tekste vartoja ne vienaskait , o daugiskait : *qui unctionem habent a Sancto*, tur dami galvoje ne visum kaip toki , o pavienius tikin iuosius, *fideles*. Lietuviškai, laikantis vert j pasi lytos sakinio s rangos, reik t sakyti : Šventojo patept tikin i j visuma, tik dama negali klysti. Italai ver ia : « L'universalità dei fedeli, che tengono l'unzione dello Spirito Santo, non può sbagliarsi rei credere » (*La Chiesa, Costituzione Lumen Gentium*, Brescia 1966, 86 psl.) ; ir vokie iai : « Die Gesamtheit der Gläubigen, welche die Salbung von dem Heiligen haben, kann im Glauben nicht irren ». (*Dogmatische Konstitution über die Kirche*, žr. *Lexikon für Theologie und Kirche, Das zweite Vatikanische Konzil*, Teil I, Freiburg im Breisgau 1966, 189 psl.) ia yra svarbu neužtemdyti Kristaus veikimo atskiruose tikin iuosiuose, kuriuo remiasi Bažny ia kaip tokia ir jos neklaidingumas.

⁴⁸ Clemente Riva, *La Chiesa in dialogo*, Brescia 1965, 10 psl.

⁴⁹ Dogmin konstitucija apie Bažny i — *Lumen Gentium*, 12 pastraipa.

⁵⁰ *Galatams* 4, 6.

⁵¹ Dogmin konstitucija apie Bažny i — *Lumen Gentium*, 32 pastraipa.

Augustinas prisipažsta, kad jis, kitus ganydamas bei mokydamas, lieka ir turi likti tas pats tikintysis krikščionis, kaip ir jo ganytojai, — tai yra, kad jo tikėjimas remiasi ana visiems bendra malone, be kurios ir jo vyskupavimas nebūtų manomas. Iš Augustino žodžių aiškėja, kad abiem kunigijom, tiek bendrajai tiek hierarchinei, yra bendras vienas ir tas pats visų Bažnyčios narių tikėjimas.

Dogminų konstitucija apie Bažnyčią, *Lumen Gentium*, moko, kad popiežius ir vyskupai « naujo, viešo, dieviškam tikėjimo lobiui priklausanio apreiškimo ... negauna »⁵². Jie turi vadovautis tuo, kur turi visa Dievo tauta. Taip pat dogminų konstitucija apie Dieviškąjį Apreiškimą, *Dei Verbum*, aiškina, kad vyskupai ir kunigai nestovi aukščiau Dievo žodžio, bet yra jo tarnyboje, ir kad nežiūrėti galios mokyti kitus, jie patys taip pat turi mokytis kaip ir visi kiti tikintieji: « Toji galia neprašoka Dievo žodžio, bet jam tarnauja (lotyniškai: *uod uidem Magisterium non supra verbum Dei est, sed eidem ministrat*), mokydama tik tai, kas yra perteikta. Dievo liepiama ir Šventosios Dvasios padedama, Bažnyčios vyresnybė su meile tą žodį priima (lotyniškai: *pie audit*), šventai jį saugo ir ištikimai aiškina. Iš šio vieno tikėjimo lobyno ji semia visa, ką pateikia tik ti kaip apreiškinties »⁵³.

Taigi visa Bažnyčia, neišskiriant nė jos mokomojo autoriteto, yra kartu ir klausanioji (*pie audit*) bei besimokančioji Bažnyčia. Gal gale, sako J. Ratzinger, visa Bažnyčia saugo tikrąjį mokslą kaip ji visa to mokslo ir klausosi⁵⁴.

Tokiu būdu E. Schillebeekx ir sako, kad nėra kito atskiro hierarchinės kunigijos tikėjimo, bet kad yra vienas ir tas pats visos Dievo tautos tikėjimas. Tai atitinka Augustino žodžius: « Jums esu vyskupas, su jumis krikščionis ».

Bet koks vaidmuo tada tenka hierarchinei kunigijai? — tai Schillebeekx taip atsako: hierarchinė kunigija yra tik vadovaujantis principas arba pradmuo, tik jį kolektyviai išpažįstant⁵⁵.

Hierarchinė kunigija yra gavusi iš Kristaus ypatingą dovaną arba charizmą interpretuoti Dievo tautos tikėjimą. Kaip vadovau-

⁵² Ten pat, 25 pastraipa.

⁵³ Dogminų konstitucija apie dieviškąjį apreiškimą — *Dei Verbum*, 10 pastraipa.

⁵⁴ « Im letzten ist die ganze Kirche hörend, und umgekehrt hat die ganze Kirche teil am Verharren in der rechten Lehre ». (J. Ratzinger, *Dogmatische Konstitution über die Kirche*, žr. *Lexikon für Theologie und Kirche, Das zweite Vatikanische Konzil*, Teil II, Freiburg im Breisgau 1967, 528 psl.).

⁵⁵ «Non c'è nessuna fede gerarchica o clericale, c'è soltanto la fede dell'intero 'Popolo di Dio'; gerarchico o clericale è soltanto il principio direttivo di questa professione collettiva della fede » (E. Schillebeekx, *I laici nel popolo di Dio*, žr. *I grandi temi del Concilio*, Roma 1965, 364 psl.).

jantis principas Dievo tautoje ji vadovaujasi ne savo (hierarchin s kunigijos) asmeniškumis pažiromis arba savo asmenišku tik jimu, o visos Bažny ios, vis tikin i j , taigi ir pasaulie i . Jos uždavinys yra vadovauti Dievo tautai tik jim išpaž stant; taigi išeities tašku ir tegali b ti tik Dievo tautos tik jimas, o ne pavieni hierarch . Ne pavieniams hierarchams yra pažad tas neklaidingumas tik jime, o visai Bažny iai.

Antraip hierarch tarpe negal t atsirasti heretik , - gi Bažny ios istorija rodo k kita.

Taigi hierarchin kunigija moko tada, kada ji, vadovaudamasi visos Bažny ios tik jimu (kuris ateina ne iš hierarch , o iš Šventosios Dvasios), j teisingai bei autentiškai interpretuoja arba aiškina. D l to Schillebeekx formulavimas⁵⁶ yra labai vyk s, kai jis sako, kad hierarchin kunigija yra tik vadovaujantis principas tik jim kolektyviai išpaž stant, nes jis yra atremtas apaštalo Jono moksl , kuriuo einant Šventasis (tai yra Kristus) patepa (suprask: moko) visus : « Jums nereikia, kad kas mokyt jus ; bet kaip jo patepimas moko jus apie visa, taip ir yra tiesa ir ne melas »⁵⁷, ir Augustino komentar apie tai, kaip reikia suprasti mokym Bažny ioje : « Nemanykite, kad kurs nors žmogus išmoko ko nors iš žmogaus »⁵⁸.

Redaguojant dogmin konstitucij apie Bažny i buvo kil gin , kurie mums dar geriau atskleidžia hierarchin s kunigijos vaidmen Bažny ioje. Pirmasis tos konstitucijos skyrius kalba apie Amžinojo T vo plan išaukštinti žmones, padarant juos dieviškojo gyvenimo dalininkais. Nuomon s tuojau pasidalino, kai reik jo spr sti, apie k kalb ti iš eil s antrame skyriuje, arba k po Dievo reikia laikyti svarbiausiu dalyku Bažny ioje. Teologin komisija, kurioje dauguma buvo tuometin s Šventosios Oficijos sukviesti juristai, nor jo tuojau prad ti nuo hierarchijos kaip nuo pirminio bei esminio elemento Bažny ioje. Jei j planas b t pra j s, tai šiandien tur tume vadinam klerikalin Bažny ios samprot , kur lemiamu veiksmu bei išeities tašku b t hierarchin kunigija. Tai buvo tipiška, administraciniam aparatui priklausan i žmoni galvosena. Bet jai pasipriešino koncilijos koordinacin komisija, kuri pareikalavo, kad prieš skyri apie hierarchij eit skyrius apie Dievo taut . Yves Congar tai laiko didel s svarbos vykiu⁵⁹, nes šitokiu b du primat

⁵⁶ Žr. 55 išnaš .

⁵⁷ *1 Jono 2, 27*.

⁵⁸ Citata imta iš Juozapo Jono Skvirecko komentaro ; žr. *Šventasis Raštas Naujojo Testamento*, II t., J. J. Skvirecko vertimas, 2 laida 1949, Lux, 516 psl.

⁵⁹ « Un fait de grande conséquence ». Plg. tuo klausimu jo straipsn : *L'Église comme peuple de Dieu*, žr. žurnal *Concilium*, Tours 1965 m., 16 psl.

Bažny ioje gavo ne hierarchin organizacija, o visos Dievo tautos tik jimas, arba dar geriau sakant, Dievo veikimas tikin iuosiuose.

Šitaip hierarchijos vaidmen aiškino ir patys žymiausi teologai po Tridento koncilijos, j tarpe Robertas Bellarminas ir Pranciškus Suarez, sakydami: *a fidelibus ad hierarchiam*. Pagal j moksl Bažny ios *infallibilitas in docendo* remiasi Bažny ios *infallibilitate in credendo*⁶⁰.

Ir pats Viešpats ne pirmiausia suk r hierarchij ir paskui ieškojo tikin i j , kurie per hierarchij priimt tik jim , bet priešingai: pirma pašauk tikin iuosius, tai yra tuos, kurie buvo atsiliep j o malon s bals , paskui iš j tarpo paskyr Dvylika, tai yra suk r hierarchij .

Priešinga šiems išvedžiojimams mintis gal t pirmu žvilgsniu pirštis skaitant konstitucij apie Bažny i , kur yra pasakyta, kad popiežiaus sprendimai, d ka Šventosios Dvasios pagalbos, pažad tos jam palaimintojo Petro asmenyje, « n ra reikalingi jokio kit patvirtinimo ir negali b ti apeliuojami jokiam kitam teismui», ir kad popiežiaus « apibr žiami dalykai yra nepakei iami iš sav s, o ne d l Bažny ios sutikimo »⁶¹.

Bet kaip iš teksto tuojau matyti, ia eina kalba ne apie popiežiaus asmen , o apie jo sprendimus, apibr žimus arba definicijas. Taigi ia pat kyla klausimas, kaip tos definicijos gimsta ? Ta pati pastraipa sako, kad «popiežius tuomet nesprenzdžia kaip privatus asmuo, bet išd sto arba saugo katalik tik jim kaip vyriausias visos Bažny ios mokytojas, kuriame ypatingu b du slypi tos Bažny ios neklaidingumas (*in quo charisma infallibilitatis ipsius Ecclesiae singulariter inest*)». O toliau ta pati konstitucija moko, kad tokiais atvejais «popiežius ir vyskupai uoliai stengiasi atitinkamomis priemon mis j (Apreiškim) deramai ištirti ir tinkamai išreikšti, kaip to reikalauja užima-

---

⁶⁰ «Gegenüber der klerikalistischen Ableitung des *Sensus fidelium* nicht vom Heiligen Geist, sondern vom unfehlbaren kirchlichen Lehramt führt die Theologische Kommission mit Recht an : 'E contra, alius Pater, investigatione facta, ad sequentes conclusiones pervenit : 1) Maximi theologi posttridentini (M. Cano, S. Rob. Bellarmino, Gregorius de Valencia, Suarez, Gonet, Billuart) clare infallibilitatem fidelium in credendo docent. 2) Modus progrediendi eorum in expositione et argumentatione saepe explicite est *a fidelibus ad hierarchiam*, seu ab infallibilitate in credendo ad infallibilitatem in docendo ; neque ullum in hoc vident periculum pro hierarchia. 3) Nequidem periculum vident in asserendo etiam a Romano Pontifice rationem esse habendam consensus fidelium. Notes tarnen ad fideles etiam pertinere hierarchicos, immo Summum Pontificem'. (Schema *Constitutionis de Ecclesia*, Typis Polyglottis Vaticanis 1964, p. 46) » (H. Küng, *Die charismatische Struktur der Kirche*, žr. žurnal *Concilium*, Einsiedeln 1965, 290 psl. 4 išnaš).

⁶¹ Dogmin konstitucija apie Bažny i — *Lumen Gentium*, 25 pastraipa.

mos pareigos ir dalyko svarba »⁶². Iš to jau matyti, kad popiežius ir vyskupai patys iš sav s dar negali pasakyti, kur yra Apreiškimas, bet kad jie turi iširti, naudodami atitinkamas priemones.

Kas yra tos priemonės? Apie jas kalbamas K. Rahner mini Švento Rašto tyrinėjimą, ne manom be egzeget darbo, istorines studijas, dogmin teologiją ir laisvas teolog diskusijas, nuolatin atsiribojimą nuo kad ir teis t, bet pavieni teologini mokykl ar paži r, kurios labai lengvai patenka pagundon kalb ti visos Bažnyios vardu, toliau gyv dialog su tikin iaisiais, kurie savo visumoje negali klysti, atsizvelgim vieš j opinių Bažny ioje ir t. t.⁶³

Jau pati bažnytini praktika rodo, kad mokomasis autoritetas, prieš autentiškai aiškindamas Bažny ios moksl, toje pa ioje Bažnyioje informuojasi. Jam užd toji pareiga bei suteiktoji charizma n ra kieno nors asmeniškai dalykai, o visos Bažny ios pareiga ir charizma. Juk mokomasis autoritetas kalba neklaidingos Bažny ios vardu. D l to jis negali monokratiškai elgtis, feodalini kunigaikš i pavyzdžiu⁶⁴. Hierarchin kunigija, spr sdama *de rebus fidei et morum*, negali atsiriboti nei nuo Apreiškimo nei nuo *sensus fidei* Dievo tautoje ir spr sti viena, savo nuži ra, vadovaudamasi savo asmenišku tik - jimu, o ne Bažny ios⁶⁵. Be to hierarchin instancija n ra tik jimo

⁶² Ten pat.

⁶³ « Die *apta media* bestehen in einem immer neuen Umgang mit der Schrift, in der theologischen Arbeit der Exegeten, der Historiker und der dogmatischen Theologen und deren freier und unbefangener Diskussion, in dem lebendigen Kontakt mit dem *sensus fidei* der Gesamtheit der Gläubigen, die im Glauben nicht als ganze irren kann..., in der stets neuen Überwindung der Enge der einzelnen (insich legitimen) Schulen, die nur zu leicht versucht sind, sich mit dem Glaubensbewusstsein und der Lehre der Kirche identisch zu setzen, in einem sinnvollen Berücksichtigen der ' öffentlichen Meinung ' in der Kirche » (K. Rahner, *Dogmatische Konstitution über die Kirche*, žr. *Lexikon für Theologie und Kirche, Das zweite Vatikanische Konzil*, Teil I, Freiburg im Breisgau 1966, 240 psl.).

⁶⁴ « Quando il papa o il concilio ritengono necessario di definire essi sono moralmente obbligati ad informarsi, ad studiare, a interrogare, usando i mezzi adatti per tutto questo. Ora, tutto questo è completamente opposto a qualsiasi arbitrarietà o all'orgoglio ». *La Chiesa. Costituzione « Lumen Gentium »*, Testo conciliare e commento (vertimas iš pranc z kalbos), Brescia 1966, 137 psl. Komentatoriai aiškina, kad kolegijinis Bažny ios samprotis yra priešingas popiežinei monarchijai: « corregge l'unilateralità di una ecclesiologia centrata esclusivamente su una monarchia pontificia » 263 psl.

⁶⁵ K. Rahner, aiškindamas sakini konstitucijoje apie popiežiaus sprendim nepakeičiamumą iš sav s, sako, kad tuo joki būdu n ra paneigta popiežiaus pareiga savo definicijas imti iš Apreiškimo ir iš Bažny ios tik jimo: «Das *ex sese* ist eine Aussage über die Definitionen, nicht über den Papst und über dessen Pflicht, seine Definitionen aus der Offenbarung und dem Glauben der Kirche zu schöpfen » (Ten pat, 239 psl. 1 skiltis; žr. 63 išnaš).

tarpinink : tik jimas ateina ne per j , kad paskni išsišakot daugybe srovi srovėli visus Bažny ios narius, bet iš Dvasios, kuri veikia visoje Bažny ioje. vis širdis T vas siunt savo S naus Dvasi ⁶⁶.

Dvasia yra bažnytinio gyvenimo išeities taškas. Be jos veikimo tikintieji n popiežiaus nelaikyt popiežium, tai yra nepripažint jam duotos charizmos, kuri j kaip tik popiežium ir padaro, ir kuri jam yra pažad ta palaimintojo Petro asmenyje ⁶⁷. Prieš priimdamas popiežiaus definicijas tikintysis jau tiki, kad jos yra neklaidingos (antraip j nepaisyt) arba, kaip K. Rahner sako, kad jos teisingai atspindi visos Bažny ios tik jim ⁶⁸. Tai yra kriterijus, kuriuo tikintysis vadovaujasi definicijas priimdamas.

Šis visos Bažny ios arba bendrosios kunigijos primatas *in credendo* n ra vien tik chronologiško pob džio (pagal vyki laik), bet ir ontologinio. Jis giliausia prasme yra Dvasios veikimo primatas Bažny ioje. Visuose tik jim pažadina Dvasia. Gi t tik jim kolektyviai išpaž stant kaip vadovaujantis principas ateina hierarchija. D l to dogmin konstitucija apie Bažny i vis pirma kalba apie Dievo tautos bendr j kunigyst ir tik paskui apie hierarchin . B t klaidinga ir Šventam Raštui priešinga mintis *sensus fidei* arba antgamtin visos bendrijos tik jimo nuovok vesti iš hierarchijos. Hierarchija ta nuovoka tik vadovaujasi, — j atsp ja ir neklaidingai skelbia d ka ypatingos, jai duotos charizmos.

Tada aišku, kad popiežiaus sprendimai « n ra reikalingi jokio kit patvirtinimo ir negali b ti apeliuojami jokiam kitam teismui », ir kad popiežiaus « apibr žiami dalykai yra nepakei iami iš sav s, o ne d l Bažny ios sutikimo »⁶⁹.

Juk popiežius savo definicijas skelbia vadovaudamasis visos Bažny ios, o ne savo asmenišku tik jimu, ne savo asmeniška nuožira, ne laikydamasis vienos kurios teologin s mokyklos ar nuomon s, ir ne kaip privatus teologas ar asmuo.

Bet ar gal t popiežius ir kitaip pasielgti, tai yra nesiskaityti su visos Bažny ios tik jimu ? Gal ti gal t , bet praktiškai jis to niekad nedarys, nes kalbant *ex cathedra* j nuo tokios klaidos saugoja ypatin goji, palaiminto Petro asmeny pažad toji charizma, galinanti j teisingai perduoti visos Bažny ios tik jim ir neleidžianti jam ši ia

⁶⁶ Kaip K. Rahner vienoj paskaitoj yra pasteb j s, Šventoji Dvasia, prieš veikdama Bažny ioje, neina pasiklausti hierarchijos leidimo.

⁶⁷ Plg. Dogmin s konstitucijos apie Bažny i — *Lumen Gentium*, 25 pastraip .

⁶⁸ «... dass der Papst in seinen Entscheidungen den Glauben der ganzen Kirche richtig wiedergibt » (Ten pat, 239 psl.).

⁶⁹ Dogmin konstitucija apie Bažny i — *Lumen Gentium*, 25 pastraipa.

vadovautis savo privaia nuomone⁷⁰. Tod l jo sprendimams n nereikia tiki n j ratifikavimo ar Bažny ios naujo sutikimo. Tai b t nereikalingas dalykas. Tuos sprendimus jau yra ratifikavusi *universitas fidelium in credendo*. Dar daugiau : juos yra ratifikavusi pati Dvasia, tik jim pažadindama visoje Bažny ioje ⁷¹. Ji pažadina ir pritarim iš to tik jimo gimusiems popiežiaus sprendimams. Popiežiaus sprendimams nereikia juridinio Bažny ios patvirtinimo, sako K. Rahner, nes jie kyla iš neklaidingos Bažny ios tik jimo, kuriuo popiežius tokiais atvejais visada vadovaujasi⁷².

Visa Bažny ia yra gavusi neklaidingumo charizm , kuri popiežiujie *singulariter inest*⁷³. Popiežius yra d l to neklaidingas savo sprendimuose *ex cathedra*, kad neklaidinga yra visoje Bažny ioje (o ne vienam popiežiujie) viekianti Šventoji Dvasia. D l to Bažny ios neklaidingumo net negalima vesti iš popiežiaus neklaidingumo. Jeigu Bažny ios neklaidingumas tik jime paeit iš popiežiaus neklaidingumo, tai tada, nuosekliai einant, Bažny ia tur t tik jim ir gauti iš popiežiaus. J ta iau Bažny ia gauna ne iš popiežiaus, o iš Šventosios Dvasios.

Tokiu b du ir Bažny ios samprotis, kuriuo einant vieni vis laik moko, ir kiti vis laik mokosi, neatitinka bažnytinio gyvenimo tikrov . A. Maceina, kritikuodamas tok samprot , labai teisingai pastebi, kad « visi mokom s ir visi mokome — pagal tai, kaip ir kada šis veikimas yra vykdomas ⁷⁴.

Vis mokymasis yra ne tik galimas bet ir b tinas Bažny ioje, nes visus moko S naus Dvasia. Prof. H. Ostermann, kalb damas apie t mokym si, sako, kad Dievas kalba ne tik per oficial j moko-

⁷⁰ « Ja, er 'kann' es, — sako K. Rahner, — aber er -wird es nicht tun. Gegen solches Tun verlangt der Katholik keine einklagbare rechtliche Norm mehr, sondern vertraut auf die Macht der Gnade und des Geistes Gottes in der Kirche » (Ten pat, 228 psl.). « Als definitive Entscheidung der höchsten Autorität in der Kirche unter dem Beistand des Geistes, nicht als Satz einer charismatischen Privatperson, wird die Definition durch den Papst gefällt » (Ten pat, 238 psl.).

⁷¹ « Dieses Urteil kann also nicht einer anderen lehramtlichen Instanz in der Kirche zur Nachprüfung unterstellt sein, zumal da der Papst gerade in diesem Akt die Infallibilität der Kirche selbst zum konkreten Vollzug bringt » (Ten pat, 238 psl.).

⁷² « Ist auch ein rechtlicher *consensus* der Kirche zur Konstituierung einer lehrrechtlicher Gültigkeit der päpstlichen Definitionen nicht erforderlich, so entspringt eben doch das Tun des Papstes dem Offenbarungsglauben der unfehlbaren Kirche, an den sich der Papst — auch ohne rechtliche Absicherung — durch die nicht-institutionalisierbare Kraft des Hl. Geistes faktisch in solchen Fällen immer halten wird, und darum kannn seinen Kathedralentscheidungen der *assensus* der glaubenden Kirche nicht fehlen » (Ten pat, 239 psl.).

⁷³ Dogmin konstitucija apie Bažny i — *Lumen Gentium*, 25 pastraipa.

⁷⁴ A. Maceina, *Trys klausimai dvasiškijai*, žr. *Aidai*, 1965 m. 8 nr., 358, psl.

m j Bažny ios autoritet , bet ir per visos Bažny ios tik jim . Iš viso n ra galima išvesti griežtos linijos tarp mokan ios ir klausan ios Bažny ios, nes ir mokanti Bažny ia turi savo ruožtu klausytis klausan ios ir tikin ios Bažny ios ir jos atsiklausti, nes ir per j kalba Šventoji Dvasia. Visa tikin ioji Bažny ia, — ne vienas mokomasis autoritetas, — neša gyv j Krist istorijoje ⁷⁵.

Josepb Loosen, aiškindamas hierarchijos santyk su pasaulieiais tik jim išpaž stant, primena, kad ir pasaulie iai sudaro Bažny i , ir kad jie taip pat prisideda prie tik jimo nuovokos atsi-radimo bendrijoje. Jeigu popiežius arba koncilija k nors paskelbia kaip tik jimo dalyk , tai jie paskelbia tai, k visi tiki. Tokiu b du per mokom j Bažny ios autoritet kalba visos Bažny ios, taigi ir pasaulie i tik jimas. D l to mokomasis autoritetas n negali pasaulie iams ko nors primesti, kas jiems b t visiškai nauja arba vidiniai svetima. Bažny ia atskirais atvejais tik suformuluoja pasaulie iui tai, k jis savo tik jimu bendrai jau yra pri m s. Tokiu b du Bažny ios mokym s lygoja ir pasaulie i tik jimas, nes Bažny ios mokslas yra Bažny ios, — taigi ir pasaulie i , — tik jimo interpretacija arba aiškinimas ⁷⁶.

Apaštalas Paulius rašo laiške tesalonikie iams: «Negesykite Dvasios. Neniekindite pranašys i . Visa gi ištirkite ; kas gera, laikykite »⁷⁷. Hans K ng, lygindamas ši Švento Rašto viet su atitinkamu antrosios Vatikano koncilijos formulavimu, sako, kad anas

⁷⁵ « Man kann überhaupt nicht streng zwischen einer lehrenden und einer hörenden Kirche unterscheiden ; denn auch die lehrende Kirche muss wiederum auf die hörende und die glaubende Kirche hören und sie befragen, weil auch in ihr der Hl. Geist spricht und der lebendige Christus durch die Zeiten weitergetragen wird » (H. Ostermann, S. J., *Die Zukunft des Laien in der Kirche. Aussagen des II. Vatikanischen Konzils über den Laien*, Kevelaer 1966, 117 psl.).

⁷⁶ « Zur ganzen Kirche gehören aber auch die Laien. Sie helfen also mit, jenen allgemeinen Glaubenssinn der Kirche zu bilden, der sich dann, wenn auch nicht zu jeder Zeit schon vollständig, in den Glaubensdekreten der Amtskirche äussert. Wenn der Papst oder ein Konzil sagt, was alle glauben sollen, sagt er oder es, was alle glauben. In der Glaubenslehre der Kirche spricht sich der Glaube der ganzen Kirche aus, auch der der Laien. Es wird also den Laien durch eine unfehlbare Lehrentscheidung nichts aufgezwungen, was ihnen völlig neu und innerlich fremd wäre. Die Kirche artikuliert dem Laien nur im einzelnen, was er in seinem allgemeinen Glauben alles glaubt. Der Glaube der Laien ist die Voraussetzung für die Glaubenslehre der Kirche, denn die Glaubenslehre der Kirche ist die Interpretation dessen, was von der Kirche, also auch von den Laien, geglaubt wird » (Joseph Loosen, S. J., *Kirche aus Priestern und Laien*, knygoje : *Denkender Glaube*, Frankfurt am Main 1966, 283-284 psl.).

⁷⁷ *I Tesalonikie iams* 5, 19-21.

Pauliaus sakiny, — visa iširti ir kas gera laikyti, — buvo adresuotas visai bendruomenei ; gi koncilijos t vai j taiko vienai hierarchijai ⁷⁸. Iš tikr j , dogmin konstitucija apie Bažny i sako, kad « sprendimas apie j (tai yra apie Dvasios dovan) tikrum ir deram jomis naudojim si priklauso tiems, kurie Bažny iai vadovauja ; jiems ypatingai dera negesinti Dvasios, bet visa iširti ir pasilaikyti, kas gera »⁷⁹. Ta iau prieštaravimo ia n ra, nes žodis « ypatingai » (*spedativi*) rodo, kad koncilijos t v mokslu ir eilinis tikintysis nuo šios pareigos toli gražu n ra laisvas. A. Grillmeier pastebi, kad visiems tikintiesiems tiriant Dvasios veikimo tikrum , hierarchijai tenka paskutin s instancijos vaidmuo ⁸⁰.

5. « *šventajai Dvasiai ir mums atrod gera* » ⁸¹. — Dabar yra svarbu paži r ti, kokia šiais klausimais buvo apaštal , betarpiškai iš ju si iš Viešpaties mokyklos, laikysena kit tikin i j atžvilgiu !

Štai k pasakoja *Apaštal Darb* knyga : « Kai kurie atvykusieji iš Jud jos mok brolius : Jei neb site apipiaustyti Moz s pro iu, negal site b ti išganyti. Kilus tod l nemažam susir mimui tarp j ir Povilo bei Barnabo, buvo nutarta, kad Povilas ir Barnabas ir kai kurie iš an tarpo nueit d l to klausimo pas apaštalus ir vyresniusius Jeruzal . Taigi, jie, bažny ios palyd ti, jo per Fenikij ir Samarij , pasakodami apie pagoni gr žim si, ir dar didelio džiaugsmo visiems broliams. Atvyk Jeruzal , jie buvo priimti bažny ios, apaštal ir vyresni j ir skelb , kaip dideli dalyk Dievas buvo per juos pada r s. Tuomet kai kurie tik jusieji iš fariziej skyriaus pakilo ir sak : Reikia anuos apipiaustydinti, taip pat sakyti laikyti Moz s statym » ⁸².

Iš šio pasakojimo matyti, kad be tikin ios ir mokan ios dar gali b ti ir abejojanti Bažny ia — *Ecclesia dubitans* —, kaip j yra pavadin s B. Egenter⁸³.

Taigi iškilus gin ams, vietin Antiochijos Bažny ia nutaria si sti Jeruzal n abiej pusi atstovus ; ji apeliuoja aukš iausi j taryb ,

⁷⁸ H. Küng, *Die charismatische Struktur der Kirche*, žr. žurnal *Concilium*, Einsiedeln 1965, 288 psl.

⁷⁹ Dogmin konstitucija apie Bažny i — *Lumen Gentium*, 12 pastraipa.

⁸⁰ A. Grillmeier, *Dogmatische Konstitution über die Kirche*, žr. *Lexikon für Theologie und Kirche. Das zweite Vatikanische Konzil*, Teil I, Freiburg im Breisgau 1966, 191 psl.

⁸¹ *Apaštal Darbai* 15, 28.

⁸² *Apaštal Darbai* 15, 1-5.

⁸³ R. Egenter, *Anfechtung und Zuversicht im Glauben*, paskaita per Müncheno radij , 1968.V.19 d.

arba kitaip sakant vis Bažnyi, kurios aukščiausiais reprezentantais yra vyresnieji, apaštalai ir pats Petras. Šie rinkti atstovai, pakeliui tuometin su Bažnyios centr — Jeruzal, diskutuoja klausim su broliais Fenikijoje ir Samarijoje. Bet ir atvykus Jeruzal n, j atnešto klausimo nesprenžia nei vienas Petras, nei vieni apaštalai, nei vieni vyresnieji, bet j diskutuoja visa Bažnyia: « buvo priimti bažnyios, apaštala ir vyresnieji ». Tik tada « apaštalai ir vyresnieji broliai »⁸⁴ sprendžia ir paskelbia, kas «Šventajai Dvasiai ir mums atrod gera »⁸⁵; nes kas atrod gera Šventajai Dvasiai, tas tur jo atrodyti gera ir susirinkusiems, tas tur jo atrodyti gera ir apaštalam bei vyresniesiems broliams. Darant aliuzij antrosios Vatikano koncilijos moksl⁸⁶, Jeruzal je Petras ir kiti naujo viešo apreiškimo negavo, — jie tik teisingai išinterpretavo Dievo tautos tikim, kur buvo pažadinusi Dvasia. D l to išdiskutav klausim su visa bendruomene, jie nesako : « patiko mums », bet «patiko Dvasiai, taigi ir mums ».

Kaip *Apaštal Darb* knyga pasakoja, atstovus Jeruzal n renka bendruomen, juos palydi bendruomen, Jeruzal je juos priima apaštalai ir bendruomen, susirinkus apaštalam ir vyresniesiems diskusijose dalyvauja bei kalb klausosi « daugyb » (visuotinas susirinkimas)⁸⁷; to susirinkimo metu kyla labai aštr s debatai už ir prieš Moz s statym, — tai matyti iš žodži : « kilus dideliu ginu »⁸⁸. Jeruzal s susirinkimas labai godžiai gauda žinias apie pad t periferijoje, apie nuotaikas kitose bažnyiose, tikslu informuotis apie Dvasios veikim tenai: « Tuomet visa daugyb nutilo ir klaus si Barnabo ir Povilo, pasakojan i, kaip dideli ženkl ir stebukl buvo Dievas per juodu padar s tarp pagoni »⁸⁹.

Toliau *Apaštal Darb* knyga pasakoja: «Tuomet apaštalai, vyresnieji su visu susirinkimu nutar išrinkti iš savo tarpo žmoni ir si sti Antiochij »⁹⁰. Originaliam tekste v l yra pavartotas žodis . Ji su Pauliumi ir Barnabu iš savo tarpo siun ia dar Jud ir Sil, duodama atsakym arba Jeruzal s koncilijos nuosprend antiochie iams.

To nuosprendžio šaknys buvo tikin i j bendruomen je. Tai kas buvo nuspr sta, buvo gera ne d l to, kad tokia b t buvusi Petro arba apaštala nuomon, (kokia b davo paties Petro laikysena, matyti iš

⁸⁴ *Apaštal Darbai* 15, 23.

⁸⁵ *Apaštal Darbai* 15, 28.

⁸⁶ Dogmin konstitucija apie Bažnyi — Lumen Gentium, 25 pastraipa.

⁸⁷ *Apaštal Darbai* 15, 3-4 ir 12.

⁸⁸ *Apaštal Darbai* 15, 7.

⁸⁹ *Apaštal Darbai* 15, 12.

⁹⁰ *Apaštal Darbai* 15, 22.

laiško galatams)⁹¹, o d l to, kad taip mok Dvasia, veikianti bendruomen je. Antiochij siun iamo rašto žanginiai žodžiai : « Apaštalai ir vyresnieji broliai »⁹² nesako, kad Dvasia kalb jo vien tik per juos. Kaip iš konteksto matyti, žodis *mes*, pavartotas vairiuose posakiuose : « *Mes* gird jome », « Tod l *mes*, susirink kr von, nutar me išrinkti vyr », « Taigi, *mes* išsiunt me Jud ir Šil »⁹³ reiškia ne vien Petr , ne vienus apaštalus ir ne vienus vyresniusius brolius, o vis susirinkim , vis daugyb , arba vienu žodžiu: bendruomen . Bet tada tame pa iame oficialiame rašte pavartot žodži : « Nes Šventajai Dvasiai ir mums atrod gera ned ti ant j s jokios daugiau naštos, kaip tik šituos reikiamus dalykus»⁹⁴ irgi n ra galima kitaip suprasti.

Rašt rašo apaštalai ir vyresnieji broliai. Bet jie kalba ir sprendžia tame rašte bendruomen s vardu. Žodis *mums* sako, kad apaštal ir vyresni j broli nuosprendžiui pritaria visa bendruomen arba su tuo nuosprendžiu sutinka, arba, kalbant antrosios Vatikano koncilijos žodžiais : « *universitas fidelium cum ab Episcopis usque ad extremos laicos universalem suum consensum de rebus fidei et morum exhibet, falli ne uit* »⁹⁵.

Taigi, kaip Šventas Raštas atpasakoja, š jaunai Bažny iai taip svarb dogmin klausim , kas bus išganytas ir kas ne, nesprendžia nei vienas Petras, nei vieni apaštalai, nei vieni vyresnieji uždaramis durimis, palik nuošaly Dievo taut ⁹⁶.

Kaip ana apaštal Bažny ia su Petru priešakyje, taip ir ši dien su Petro p diniais negali suklysti joje veikian ios Tiesos Dvasios d ka. Tai reiškia, kad Dievo tauta, žygiuodama pažad tosios amžinosios t vyn s link ir atsidurdama vis naujose kryžkel se, nepadarys klaiding sprendim ir nenueis blogais keliais, d ka *Petru* duotos charizmos. Gi pats *Petras* tuos sprendimus daro ir nauj keb ieško

⁹¹ *Galatams* 2, 11-14.

⁹² *Apaštal Darbai* 15, 23.

⁹³ *Apaštal Darbai* 15, 24-25 ir 27.

⁹⁴ *Apaštal Darbai* 15, 28.

⁹⁵ Dogmin konstitucija apie Bažny i — *Lumen Gentium*, 12 pastraipa. J. Gewiess taip komentuoja apaštal koncilijos Jeruzal je nuosprend : « Nach dem lukan. Bericht sind 'die Apostel und die Ältesten' mit der ganzen Gemeinde versammelt, u. die Apostel u. die Ältesten mit Zustimmung der Gemeinde entscheiden » (J. Gewiess, *Apostelkonzil*, žr. *Lexikon für Theologie und Kirche*, erster Band, Freiburg im Breisgau, 1957, 754 psl.

⁹⁶ To paties Akademijos Suvažiavimo metu vienas kalb toj pasak , kad Jeruzal je visi apaštalai nusilenk Petro valdžiai. Bet šitoks formulavimas neatitinka Šventojo Rašto tekstui — Antiochij siun iamo nuosprendžio žodžiams : « Šventajai Dvasiai ir mums atrod gera » (*Apaštal Darbai* 15,28). Nebent kas manyt , kad Petras jau tada buvo sived s šiandien popieži vartojam *plurale maiestatis*: Mes. Ta iau savo laiškuose min damas save Petras sako : aš. Plg. 1 *Petra*, 5, 12.

kartu su visa Bažnyia, o ne kaip « privatus asmuo »⁹⁷; izoliuodamasis nuo kit tikinčiųjų, nuo Bažnyios, jis netekt savo « petriškumo », jis jau nebebūtų Petras^{98 99}.

Neklaidingo popiežiaus nėra galima lyginti su valstybiniu suverenu (aukščiau iausios valdžios turto valstybėje), sako O. G. Hernandez. Seniau būdavo tvirtinama, kad popiežius Bažnyiai yra viskas: jos autoriteto galva, fundamentas, šaknis ir nuolatinis šaltinis, vienu žodžiu, vienintelis krikščionys pagrindas. Gi antroji Vatikano konciliacija moko, kad Bažnyios galva yra Kristus, kad jos fundamentas yra apaštalai ir pranašai, kad ji kilo gailėstinguoju Dievo Tavo planu arba mintimi ir atsirado Kristus žodžiu bei jo steigiamuoju aktu, ir kad ji yra gyva tik Eucharistija ir Šventoji Dvasia. Konciliacija moko, kad vyskupai yra ne popiežiaus, o Kristus vikarai, ir kad jie Kristus jiems duotu autoritetu gano savo vyskupijas, kad Bažnyia yra Kristus nuosavybė, kad popiežius ir vyskupai yra tik regimi Bažnyios ganytojai, pareigoti rėptis jos našumu, ir kad pats Kristus yra Bažnyios galva, fundamentas, šaknis, gyvybė ir pradžia. Vienas Kristus yra Bažnyiai viskuo, ir niekas kitas⁹⁹.

Šioje perspektyvoje Bažnyia prieš mūsų akis atsiskleidžia ne kaip hierarchinę kunigijos nuosavybę, n patekusi ir jos monarchišk-

⁹⁷ Dogmin konstitucija apie Bažnyią — *Lumen Gentium*, 25 pastraipa.

⁹⁸ Jau pirmoji Vatikano konciliacija mokė: « i Romanum Pontificem... ea infallibilitate pollere, qua divinus Redemptor Ecclesiam suam in definienda doctrina de fide et moribus instructam esse voluit ». Bet tada nesuspėjus suformuluoti ir vyskupai bei visi tikintieji vaidmens bei popiežiaus santykio su jais, teoriškai liko izoliuotais pats popiežius, o kartu su tuo kilo pavojus netiksliai suprasti arba pervertinti jo primatą. Antroji Vatikano konciliacija šiuo klausimu atstatė lygsvarę. Ji sako: « Viešpaties valia šventasis Petras ir kiti apaštalai sudaro vieną apaštalinę kolegiją. Panašiu būdu yra sujungti tarp savęs popiežius — Petro pėdinis ir vyskupai — apaštaliniai pėdiniai » (Dogmin konstitucija apie Bažnyią — *Lumen Gentium*, 22 pastraipa), ir kitoje vietoje: « Šventojo pateptieji tikintieji visuma negali tik darna klysti. Ši ypatinga savybė pareiškia antgamtinę visos bendrijos tikėjimo nuovoka, kai nuo vyskupo iki paskutinio pasauliečio visuotinai sutinka tikėjimo ir doros dalykuose* (Ten pat, 12 pastraipa).

⁹⁹ « Non esiste di conseguenza una infallibilità pontificia intesa secondo le categorie di una sovranità statale... In altri tempi si giunse ad affermare che il Papa era tutto nella Chiesa: *caput, fundamentum, radix, fons et origo auctoritatis*, unica base del cristianesimo. Ora la Costituzione asserisce che capo della Chiesa è Cristo, fondamenti gli Apostoli e i profeti, radice il disegno gratuito di Dio Padre, origine la parola e l'azione istituzionale di Cristo, fonte permanente l'Eucaristia o lo Spirito Santo. I vescovi non sono vicari del Papa ma vicari di Cristo nelle proprie diocesi e le governano con autorità propria. Il Papa e i vescovi devono rendere visibile e feconda la proprietà di Cristo, capo, fondamento, radice, fonte e origine della Chiesa. Tutto ciò spetta solo a Lui* (Olegario González Hernandez, *La nuova coscienza della Chiesa e i suoi presupposti storico-teologici*, knygoje, *La Chiesa del Vaticano II*, Florencija 1965, 257-258 psl.).

kai valdoma bendruomen (valstybini monarchij pavyzdžiu), o kaip Kristaus Bažny ia, visus tikin iuosius sujungusio vien savo mistin k n ir veikian io visame k ne.

II. Tarnaujan ioji kunigyst

6. « *Tai darykite mano atsiminimui* »¹⁰⁰. — Jau nuo pirm j dien Bažny ioje Duonos Laužymui vadovauja apaštalai, vyskupai arba kiti tam pašaukti asmenys. Negali b ti Miši be vyskupo ar jo leidimo, sako Ignacas Antiochietis, — be vyskupo n ra galima nei krikštyti, nei agap šv sti¹⁰¹.

Ta iau n ra jokios abejon s, kad žodžiai : « *Tai darykite mano atsiminimui* », tarti Paskutin s Vakarien s metu, buvo adresuoti visiems tikintiesiems, nes Viešpats visus pašauk valgyti jo k n ir gerti jo krauj , tai yra aktyviai dalyvauti šitoje amžino gyvenimo siekian ioje atsiminimo, d kojimo ir sandoros vakarien je¹⁰². Visus Viešpats pakviet ir galiojo aktyviai dalyvauti Duonos Laužyme. Pati Bažny ia š Viešpaties galiojim visada suprato kaip adresuot visiems ir visus pareigodavo dalyvauti šventosiose Mišiose.

Tiek Senajame tiek Naujajame Testamente kunigyst yra esminiai susijusi su aukojimu, nes Švento Rašto kalboje b ti kunigu reiškia b ti aukotoju. Gi Bažny ia moko : « *Viešpats Kristus, iš žmoni paimtasis kunigas, nauj j taut padar karalyst ir kunigus Dievui, savo T vui* »¹⁰³. Taigi visiems Naujojo Testamento bendruomen s nariams esant kunigais, n ra galima j atsieti nuo esmin s j funkcijos — aukoti. Vis dalyvavimas Kristaus kunigyst je visus padaro aukotojais. D l to liturgin konstitucija ir sako, kad « *nuo ano laiko Bažny ia niekad nesiliov rinkusis šv sti Eucharistijos, kurioje yra sudabartinama garbinga jo (Kristaus) mirties pergal , ir drauge d koti Dievui už neapsakom jo dovan J zuje Kristuje* »¹⁰⁴.

¹⁰⁰ *Luko 22, 19.*

¹⁰¹ Cituojama iš Can. Beauduin, *Episcopato, Collegialità, Popolo cristiano*, žr. I *grandi temi del Concilio*, Roma 1965, 219 psl.

¹⁰² « *Die ganze Kirche ist ermächtigt, den Leib des Herrn zu essen und sein Blut zu trinken, und jeder Christ ist grundsätzlich ermächtigt, an diesem eschatologischen Gedächtnis-, Dankes- und Bundesmahl aktiv teilzunehmen* ». H. Küng, *Die Kirche*, Freiburg im Breisgau 1967, 449 psl.

¹⁰³ Dogmin konstitucija apie Bažny i — *Lumen Gentium*, 10 pastraipa.

¹⁰⁴ Liturgin konstitucija — *Sacrosanctum Concilium*, 6 pastraipa. Lietuviškai ši konstitucija cituojama iš knygos *II Vatikano Susirinkimo dokumentai*, 1 dalis : *Konstitucijos*, « Krikš ionis Gyvenime » leidinys, Bostonas 1967.

Bet kad bendroji kunigija arba visa Bažnyia galėtų atlikti šias savo prakilnias ir džiaugsmingas pareigas, kad visa kunigiška Dievo tauta galėtų švęsti Eucharistiją, pats Viešpats atskiriems tikintiesiems suteiktų ypatingus galiojimus: duon paversti jo Kūnu ir vynu jo Krauju, tai yra konsekruoti. Dievo tautos bendroji kunigystė pareigoja visus atnašauti eucharistin Auką. O hierarchinis kunigas konsekracijos žodžiu doka pratsia kryžiaus auką ir tuo galima susirinkusius an pareig, kuri užduo Viešpats, visus padarydamas kunigais, išpildyti. Tokiu būdu konsekruojantio kunigo doka, kaip labai tiksliai pastebi kan. Beauduin, Kristaus auka tampa bendruomenės auka¹⁰⁵.

Dievo pagali koncilijos mokslinra galima sakyti, kad tikintieji lygiai gauna Mišias iš konsekruojantio kunigo rankų, nes, priešingai, jie kartu su kunigu prie altoriaus švenčia vien ir tą pačią eucharistin auką. Koncilija, kalbėdama apie Mišias, sako, kad «tikintieji savo karališką kunigystę Eucharistiją drauge aukoja»¹⁰⁶. Kaip matyti, hierarchinis kunigas nra išimtinis aukotojas. Konsekruodamas jis aukoja ne vienas, bet aukoja kartu su visa Bažnyia, su visa kunigiška Dievo tauta¹⁰⁷. Liturgin konstitucija moko, kad krikščionys aukoja skaisi auką ne vien kunigo rankomis, bet ir patys drauge su kunigu, ir kad jie yra ne kunigo, o paties Kristaus tarpininkaujami¹⁰⁸. Kai kuri koncilijos tvirtinimai sako, kad tikintieji aukoja eucharistin auką «per kunigą», nepra jo¹⁰⁹.

Taigi Duonos Laužymui vadovaujantiesiems iš Viešpaties

¹⁰⁵ Can. Beauduin : « È tramite il vescovo che il sacrificio del Cristo diventa il sacrificio della comunità » (Can. Beauduin, *Episcopato, collegialità, Popolo cristiano*, žr. *I grandi temi del Concilio*, Roma 1965, 221 psl.).

Tuo pačiu klausimu kitas teologas rašo : « Die Weihe zum sakramentalen Priestertum bevollmächtigt ihn, in der Rolle Christi handelnd das Opfer des Herrn der Gemeinde zum Mittelpunkt zu präsentieren » O. Semmelroth, *Das priesterliche Gottesvolk und seine amtlichen Führer*; žr. žurnal *Concilium*, Einsiedeln 1968, 47 psl.

¹⁰⁶ Dogmin konstitucija apie Bažnyią — *Lumen Gentium*, 10 pastraipa.

¹⁰⁷ Aloys Grillmeier, S. J. : « Alle Gläubigen der Kirche haben an diesem Akte Anteil und dies in aktivem Mitvollzug der liturgischen Feier, und zwar sofern sie Darbringung oder Opfer und sofern sie Kommunion oder Mahl ist... Auch in der Besonderung bleibt die Eucharistie — in ihrem ganzen Umfang — ein Gemeinschaftsakt aller Gläubigen ». (A. Grillmeier, *Dogmatische Konstitution über die Kirche*, žr. *Lexikon für Theologie und Kirche, Das zweite Vatikanische Konzil*, Teil I, Freiburg im Breisgau 1966, 186 psl.).

¹⁰⁸ Liturgin konstitucija — *Sacrosanctum Concilium*, 48 pastraipa.

¹⁰⁹ Nra tikslus n Lietuviškas posakis : « atlaikyti žmonėms Mišias ». Geriautikt : švęsti Mišias vienam arba su žmonėmis.

gauta ypatinga galia konsekruoti¹¹⁰ j neatskiria nuo likusios Dievo tautos dalies, o kaip tik su ja ypatingai sujungia. Ji Dievo tautos nesunkiai do privilegijuotus ir neprivilegijuotus (tai yra negalin ius konsekruoti), nes toji galia yra visos Bažny ios galia. Dogmin konstitucija apie Bažny i sako : « Bendroji tikin i j ir tarnaujan ioji, arba hierarchin , kunigyst skiriasi esme, ne vien laipsniu. Ta iau jos yra viena kitai skirtos ir abi savo b du dalyvauja vienoje Kristaus kunigyst je »¹¹¹. D lto labai teisingai patebi A. Grillmeier, kad tik abiem kunigyst mis, bendr ja ir hierarchine, pasireiškia visas ir pilnas Dievo tautos kunigiškumas¹¹².

Taigi Mišiose hierarchin kunigija, nors ji viena teturi gali konsekruoti, yra skirta bendrajai kunigijai kaip tarnaujan ioji kunigija. « Vyskupai su jiems padedaniais kunigais ir diakonais per m tarnavim bendruomenei »¹¹³. D lto konciliija hierarchin kunig vadina tarnaujan iu - *sacerdos ministerialis*¹¹⁴ Tur ti gali konsekruoti dar nereiškia b ti nepriklausomu nuo bendruomen s. Hierarchin arba tarnaujant kunig iš viso t ra galima suprasti tik santykije su bendruomene, d l kurios jis konsekruoja, ir kuriai jis, atstovaudamas Krist , tarnauja.

Redaguojant konstitucijos apie Bažny i 10 pastraip iškilogin ai vard klausimu : kaip pavadinti tas dvi Naujojo Testamento kunigystes, atskiriant jas vien nuo kitos ? Kil debatai tuo klausimu kaip tik išryškino abiej kunigys i santyk ir pob d , ia pat paaišk j o, kad n ra galima vienos j kelti arba absoliutinti kitos s skaiton, tai yra, kad n ra galima akcentuoti hierarchin tuo pa iu aptem dant arba nuvertinant bendr j . Kai kurie koncilijos t vai si l sakyti, kad pasaulie i kunigyst yra tik prasidedan ioji (*inchoativum*) arba nepilna kunigyst arba kunigyst tik tam tikra prasme, kuriai tikros kunigyst s vardas netink s, kai tuo tarpu hierarchin

¹¹⁰ « Es ist zu unterscheiden zwischen der allgemeinen Ermächtigung eines jeden Christen und der besonderen Vollmacht einzelner für den Dienst in der Öffentlichkeit der Gemeinde als solchen... Alle Christen sind zum Mitvollzug von Herrenmahl ermächtigt. Aber nur die berufenen Hirten haben die besondere Vollmacht, das Herrenmahl der Gemeinde verantwortlich zu leiten ». ia H. Küng kartu pabr žia, kad tie galiojimai ateina ne iš bendruomen s, o iš Viešpaties : «Nicht die Gemeinde setzt nach Eph. 4, 11 aus sich heraus die Hirtendienste, sondern der erhöhte Herr ». H. Küng, *Die Kirche*, Freiburg im Breisgau 1967, 516-517 psl.

¹¹¹ Dogmin konstitucija apie Bažny i — *Lumen Gentium*, 10 pastraipa.

¹¹² « Erst das Zusammenwirken von besonderem und gemeinsamem Priestertum ergibt die volle priesterliche Wirklichkeit des Gottesvolkes » (A. Grillmeier, *Dogmatische Konstitution über die Kirche*, žr. *Lexikon für Theologie und Kirche, Das zweite Vatikanische Konzil*, Teil I, Freiburg im Breisgau 1966, 183 psl.).

¹¹³ Dogmin konstitucija apie Bažny i — *Lumen Gentium*, 20 pastraipa.

¹¹⁴ Ten pat, 10 pastraipa.

jau b t kunigyst pilna to žodžio prasme. Bet šitoki pasi lymai buvo atmesti.

Koncilija pri jo išvados, kad abi kunigyst s yra tikros kunigyst s, kad jos abi yra *iuris divini* (dieviškosios teis s) kunigyst s, ir kad joks bažnytinis autoritetas neturi teis s vienos j aptemdinti arba nuvertinti. Ieškant vard kai kas si l pasaulie i kunigyst pavadinti dvasine kunigyse (*sacerdotium spirituale*), kad tuo j aiškiai atskyrus nuo hierarchin s. Bet pasirod , kad hierarchin kunigyst taip pat yra dvasin kunigyst ir tuo nesiskiria nuo bendrosios. Tada teologin komisija sustojo prie pasi lymo pasaulie i kunigyst pavadinti visuotin ja, visus apiman ia, nes ir hierarchinis kunigas, tokiu tap s, visuotinosios kunigyst s, krikštu gautos, nepraranda, bet ir toliau j pasilaiko. Tokiu b du gim vardas « bendroji kunigyst » (*sacerdotium commune*), nes ši kunigyst yra visiems tikintiesiems bendra : ir pasaulie iams ir hierarchijai. Dabar reik jo ieškoti vardo antrajai, ypatingajai kunigysei. Koncilija j pavadino *sacerdotium ministeriale* — tarnaujan ia kunigyse ¹¹⁵. Tai jau yra naujas dalykas. Tuo antroji Vatikano koncilija tolsta nuo pirmosios, kuri ypatingajai kunigysei pavadinti vartoja išimtinai (ne iš Švento Rašto imt) žod « hierarchija ».

Praeityje polemik su protestantais metu sikarš iav katalik teologai nueidavo taip toli, kad imdavo iš viso neigti pasaulie i kunigyst , kadangi reformatoriai j ypatingai k l . Taip, pavyzdžiui, Scheffermacherio kontroversinis katekizmas (XVIII amžiaus vidury) moksl apie pasaulie i kunigyst vadina herezija !¹¹⁶

Toki šal nuslydusi teologini kir i takoje kunigas ir prie altoriaus dar si vis savarankiškesnis, nuo kit (jo aptarnaujam !) tikin i j nepriklaus s, ir Miši apeigas ar j kalb prad jo ži r ti iš savo asmeniškios perspektyvos (lotyn kalb jis pats mok jo). Tik šitaip galima suprasti b tin liturgini reform delsim praeityje Bažny ios nenaudai.

7. « Vienas yra tarpininkas tarp Dievo ir žmoni »¹¹⁷. — Dogmin konstitucija apie Bažny i moko, kad « vienas Kristus t ra tarpininkas ir išganymo kelias »¹¹⁸. Bet kartu ji priduria : « Kristus, es s tarp m s savo k ne — Bažny ioje ».

¹¹⁵ A. Grillmeier, *Dogmatische Konstitution über die Kirche*, žr. *Lexikon für Theologie und Kirche*, Teil I, Freiburg im Breisgau 1966, 181-182 psl.

¹¹⁶ O. Semmelroth, *Das priesterliche Gottesvolk und seine amtlichen Führer*, žr. žurnal *Concilium*, Einsiedeln 1968, 41 psl.

¹¹⁷ *1 Timotiejui* 2, 5.

¹¹⁸ Dogmin konstitucija apie Bažny i — *Lumen Gentium*, 14 pastraipa.

Ta pati konstitucija sako, kad naujosios sandoros mesijin tauta, kurios galva yra Kristus, yra jo « steigta dalytis gyvybe, meile ir tiesa, jo taip pat yra skiriama b ti visiems atpirkimo priemone »¹¹⁹. Tai yra nuosekli Dievo tautos dalyvavimo vienintelio Tarpininko kunigyst je išdava¹²⁰.

Paulius ragina pilypie ius, kad jie b t « nepeiktini ir tikri Dievo vaikai, nebartini sugedusios ir iškrypusios gimin s tarpe. « J tarpe, — sako jis, — j s žibate lyg žiburiai pasaulyje, laikydamiesi gyvyb s žodžio »¹²¹. O laiške Timotiejui jis rašo : « Taigi, aš vis pirma raginu daryti maldas, prašymus, užtarymus, d kojimus už visus žmones »¹²².

Iš to matyti, kad tarpininku yra visa Bažny ia kartu, visas mistinis Kristaus k nas, arba Kristus, es s savo k ne — Bažnyioje. Jis visus yra padar s kunigais ir tokiu b du trauk s savo tarpininkavim .

Tvirtinimas, kad viena hierarchija yra tarpinink tarp Dievo ir žmoni (arba net tarp Dievo ir Bažny ios !) yra klaidinga ir Švento Rašto mokslui priešinga nuomon . Tokios paži ros yra niekas kitas kaip vien tik pamokslinis patosas¹²³.

Net ir toks hierarchas Paulius sav s nelaik tarpininku tarp

¹¹⁹ Ten pat, 9 pastraipa.

¹²⁰ « Die 'kleine Herde' birgt für die gesamte Menschheit lebendige Kräfte der Einigung und der steten Aufwärtsbewegung zum Heil in sich. In Christus wird sie zur Vermittlerin der Erlösung an die ganze Welt » (A. Grillmeier, S. J., *Dogmatische Konstitution über die Kirche*, žr. *Lexikon für Theologie und Kirche, Das zweite Vatikanische Konzil*, Teil I, Freiburg im Breisgau 1966, 179 psl.).

¹²¹ *Pilypie iams* 2, 15-16.

¹²² *1 Timotiejui* 2,1.

¹²³ « In merkwürdigem Gegensatz zu den Vätern, zu den Lehren der Hochscholastik und zum Römischen Katechismus, die mit Augustin bekennen : *Christus est qui baptizat* — oder mit Ambrosius im Blick auf die Eucharistie feststellen : *Ipse Christus (per sacerdotem) clamat : Hoc est corpus meum* — gefallen sich gewisse Hymnensänger auf das Priestertum gelegentlich in katechetischen und homiletischen Ergüssen darin, die Priester der Kirche nicht wie die Liturgie als *famuli tui* zu charakterisieren, sondern ihnen eine Art Verfügungsgewalt über die Gnade, ja sogar eine gewisse Befehlsgewalt über den Herrn der Sakramente zuzusprechen, so dass Christus im liturgischen Geschehen eher als Objekt denn als Subjekt erscheinen könnte » (F. X. Arnold, *Klerikalismus heute?* Würzburg 1964, 22 psl.). Bažny ioje *principalis agens* visada yra pats Kristus, ir ne tik *remote*, bet ir *proxime* ir *in actu*. Hierarchija yra tik Kristaus rankis. Ji negali duoti malon s pati iš sav s. Ji turi nusilenkti prieš malon , kuri eina ten, kur nori. Ji turi respektuoti ir tikint j žmog , be kurio laisvos valios bei apsisprendimo n ra galimas tik jimo akto autentiškumas (*validitas*). Hierarchija n ra vietinink , n ra *vices gerens*, kuri savo nuoži ra tvarkyt Dievo ir žmoni santykius. Teolog kalboje ji yra tik *ministerium*, tik *instrumentum*, tik *adiutor*. Nuteisinimo procese hierarchija yra Dievo ir žmoni dispozicijoje (Ten pat, 24 psl.).

Dievo ir žmoniai arba tarp Dievo ir bendruomenės, o vien tik vienintelio tarpininko Jaus Kristaus skelbimas bei apaštalu (pasiuntinių). Jis mokė: « Vienas taip pat tarpininkas tarp Dievo ir žmoniai, Žmogus, Kristus Jaus; jis pats save davė atpirkimui už visus, — liudijimui savų laikų, kiniam aš esu paskirtas skelbti jį ir apaštalas »¹²⁴. Ir pirmasis popiežius Simonas Petras abiejuose savo laiškuose prisistato kaip « Jaus Kristaus tarnas ir apaštalas »¹²⁵, o ne kaip tarpininkas.

Paioje Bažnyčioje, kur visi yra kunigais, nėra tarpininko tarp kunigų ir Dievo. Jie visi yra traukti vienintelio Tarpininko tarpininkavimui arba kunigystei. Be to, juk abi Naujojo Testamento kunigijos, bendroji ir hierarchinė, yra ne kas kita, kaip vien silpnas, nuodimasis žmonių dalyvavimas vienoje, absoliučioje, amžinoje Jaus Kristaus kunigystėje. Nė viena iš kunigijų, — taigi nė hierarchinė, — neturi kunigystės pati iš savęs ir negali pati iš savęs tarpininkauti. Jos abi tik dalyvauja vienintelio Tarpininko kunigystėje. Taigi ir bendrajai kunigijai (ir pasauliejiams) tenka tarpininkaujantis vaidmuo.

Kunigystė visuomet yra ir visuomeninė pareiga, ji visuomet yra visuomeninio pobūdžio, nes kiekvienas Naujojo Testamento kunigas (tiek *sacerdos communis* tiek *sacerdos ministerialis*), dalyvaudamas Kristaus kunigystėje arba savo kunigystės iš Kristaus gavyse, yra pašauktas, kaip ir pats Viešpats, tarpininkauti.

Arnoldas sako, kad kovos prieš arijonus, neigusius Kristaus dievystę, yra vertas katalikus Kristaus dieviškumui ypatingai pabrėžti, ir kad tuo jos yra prisidėjusios prie Jaus Kristaus žmogystės aptemdymo; gi kaip tik Kristaus žmogiškoje prigimtyje glūdi jo tarpininkystė tarp Dievo ir žmonių. Toki polemik (arba poleminio Kristaus dieviškumo gynimo) pasakoje buvo kilęs noras absoliutinti hierarchiją, kaip tarpininko tarp Dievo ir žmonių, tuo pačiu aptemdant visos Bažnyčios, vis tikinčiųjų tarpininkaujantis vaidmenį ¹²⁶.

¹²⁴ 1 *Timotiejui* 2, 5-6.

¹²⁵ 2 *Petro* 1, 1.

¹²⁶ «Bereits im frühen Mittelalter hat die anti-arianisch geprägte Frömmigkeit die wahre Menschheit Christi verkürzt und — bei aller grundsätzlicher Treue zum chaledonischen Dogma von den zwei Naturen in Christus — die Christus-Gestalt ins rein Göttliche versetzt. Dadurch aber wurde zwangsläufig auch das in der heiligen Menschheit Jesu gründende Mittlertum des Herrn auf lange Zeit hinaus über Gebühr an den Rand des gläubigen Bewusstseins abgedrängt. Die Folge davon war nicht nur eine bedenkliche Verselbständigung des doch stets nur sekundären Mittlertums der Heiligen und Mariens, sondern auch die Gefahr einer gewissen Verselbständigung des sakramentalen Priestertums und der Hierarchie. Vor allem aber

8. «*Aš daviau jums pavyzd* »¹²⁷. — Nei klasikin graik kalba, nei biblin Naujojo Testamento graik kalba žodžio *hierarchija* visai nežino. T žod maždaug penki šimtai met po Kristaus teologijon ved Pseudo-Dionizas Areopagita, bet visai kita prasme, negu jis šiandien yra vartojamas. Žodžiu (kas reiškia švent kilm arba švent valdži) jis suprato ne vien tik ypating j, patept j kunigij, bet vis Bažny i, su visais tikin iaisiais, su visais padaliniais, kuri visa Dionizo akimis yra dangišk j dvasi galingo pasaulio atspindys¹²⁸. Tai atitikt Švento Rašto mint, nes Petro mokslu visi tikintieji, taigi ir pasaulie iai, yra «karališkiosios kunigyst s»¹²⁹.

Rašant Nauj j Testament arba perduodant bei interpretuojant Kristaus moksl apie antr j kunigyst švent j knyg autoriams visai netr ko graik kalboje žodži, išreiškian i vyravim, viešpatavim arba valdinius santykius. Pasirinkimas ia buvo nemažas.

Vienas toki žodži yra . Jis reiškia pradži, princip arba valdži. *Septuaginta* t žod vartoja Egipto valdininkams ir Senojo Testamento kunigams atžym ti. Naujojo Testamento autoriai t žod gerai žino ir vartoja pagoni bei žyd staigoms atžym ti, ir vienam Kristui pasaulio pradžios arba principo prasme. Bet niekad Naujasis Testamentas to žodžio nevartoja m s vadinamai hierarchijai atžym ti.

Kitas graik kalbos žodis, kuris ia b t tik s, yra μ. Jis reiškia vert, kain, pabaud, brangenyb, kainojim, garb, dovan, aukšt viet. Naujajame Testamente šis žodis yra pavartotas tik vien kart: Senojo Testamento kunigo garbei pažym ti, minint Aaron¹³⁰.

Tre iasis žodis b t . Jis reiškia pabaig, tiksl, išsipildym, pasisekim, virš n, aukš iausi laipsn, vyresnyb. Taip, pavyzdžiui, oi reiškia gali nus. Šito žodžio Naujasis Testamentas iš viso nevartoja.

wurde die ganzheitliche Schau der das Heil vermittelnden Kirche, also das Wissen um den priesterlichen Charakter und die mittlerische Funktion aller Getauften, in dem Masse getrübt, in dem die verklärte Menschheit des Herrn aus dem gläubigen Bewusstsein geschwunden ist». (Fr. X. Arnold, *Klerikalismus heute?* Würzburgas 1964, 18-19 psl.).

¹²⁷ *Jono* 13, 15.

¹²⁸ Hans Küng, *Die Kirche*, Freiburg im Breisgau 1967, 458-459 psl. Daugiau tuo klausimu ligi 464 psl.

¹²⁹ *1 Petro* 2, 9.

¹³⁰ *Žydams* 5, 4.

Bet vienas žodis Naujojo Testamento autoriams rašant apie ypating j kunigyst tur jo piršte pirštis. Jis yra ir reiškia iš viso tarnyb arba valstybin tarnyb , o taip pat kunig tarnyb bei pamaldas.

reiškia tarnauti, perimti išlaidas, kuo nors pasir pinti arba pagelb ti. Pirmoji to žodžio prasm yra ne sakralin , o profanin ir reiškia pilie io tarnyb valstybei. Tik v liau tuo žodžiu buvo prad ta atžym ti ir tarnyb dievams.

Ta prasme šis žodis jo *Septuagint* — kunig tarnybai išreikšti. Š žod Naujasis Testamentas taip pat žino ir vartoja rom n valdininkams atžym ti. Paulius laiške rom nams, aiškindamas politin s valdžios funkcijas, sako: «yra Dievo tarnai ( )¹³¹. Tokiu b du žodis turi valdin bruož . Lukas j vartoja Senojo Testamento kunigams atžym ti¹³². Bet niekados šis žodis n ra vartojamas m s hierarchams atžym ti. Tik vieni vien kart Paulius laiške rom nams save vadina pagoni liturgu¹³³. Bet tai yra vaizdingas Pauliaus kalb jimo b das. Jis suprato save kaip Dievo žodžio skelb j pagonims, bet jokiu b du ne kaip tarpinink tarp Dievo ir žmonė , einant valdininko pareigas.

Šit vis aukš iau min t žodži , išreiškian i valdži , valdinius santykius arba valdinyb Bažny ioje, Naujasis Testamentas, atžym damas ypating j Naujosios Sendoros kunigyst , labai stropiai vengia. Tam, k mes dabar hierarchija vadiname, atžym ti reik jo kitokio žodžio, teisingai interpretuojant Kristaus, abiej kunigys i steig jo, mint . Tas žodis buvo rastas. Bibline prasme jis yra naujadaras ir kaip toks nebuvo žinomas nei graikams nei žydams ; jis netur jo jokio santykio su valdžia, vyresnybe, garbe, viešpatavimu, vyravimu ir nereišk valdini santyki . Tas žodis yra ir reiškia tarnyst .

Š termin Naujojo Testamento autoriai pasirinko d l to, kad ia negr s joks pavojus tok žod klaidingai suprasti arba išsiaiškinti. Diakonija reišk darb , kuris kiekvienam graikui jau iš anksto atrod pažeminan iu: tarnauti, patarnauti, nešti stal valgius, kitus apr pinti, kitus patenkinti. Tai darydavo vergai! Šeiminkai gi ar j sve iai tuo tarpu gul aplink stal , patogiai sitais , ilgais r bais apsi reng . Vergai gi, kad gal t savo darb lengviau atlikti, tur davo drabužius pasikaišyti.

Bet ir platesne prasme paimta diakonija tur jo nemalon prie-

¹³¹ *Rom nams* 13, 6.

¹³² *Luko* 1, 23.

¹³³ *Rom nams* 15, 16.

skon, ir tada, kai ji reišk ne tik tarnavim prie stalo, bet tarnyb apskritai. Ta iau kaip tik jos Kristus reikalavo iš savo apaštal, iš savo « hierarchijos ». Kai kart j tarpe kilo gin ai, kas j dabar bus didžiausias, Kristus tuojau juos sudraud negalvoti pasaulin mis kategorijomis ir nenešti Bažny i dvasios, form bei santyki iš valstybinio gyvenimo. «Pagoni karaliai viešpatauja jiems», kalb jo Kristus, «ir kurie turi valdžios jiems, vadinami geradariais. J s gi ne taip ; bet kurs tarp j s yra didžiausias, tepasidaro kaip mažiausias, ir kas yra viršininkas, teb na kaip tarnas. K s kas didesnis : tas kurs s di prie stalo, ar kuris tarnauja ? Argi ne kurs s di prie stalo ? Aš gi esu j s tarpe kaip tas, kurs tarnauja»¹³⁴.

Kristus vesdamas ypatingas apaštalinės pareigas savo mistiniame k ne aiškiai nurodo, kokioje dvasioje, kokiam santyki su kitais jos turi b ti atliekamos. Save jis pastato kaip pareigojant pavyzd. Atitinkamai išreikšdami šitas Viešpaties direktyvas graik kalba Naujojo Testamento autoriai vartoja žod *diakonia*.

Kit kart, kaip pasakoja Morkus, iškilo gin as, einant Kaparnaum. Apaštalai v l k l hierarchijos klausim. Morkus rašo: «Jie at jo Kaparnaum. Jiems esant namie, jis juos paklaus : apie k kalb jot s kelyje ? Jie tyl jo, nes kelyje jie gin ijosi tarp sav s, kas iš j didesnis. Tuomet jis atsis do, pasišauk dvylika ir jiems tar : Jei kas nori b ti pirmas, tas bus vis pasku iusias ir vis tarnas »^{134 135}.

Kristus mat, kaip didel bus pagunda kopijuoti pasaulini valdinink dvasi, j darbo metodus bei sekti j pavyzdžiu, o ne Kristaus. D l to Viešpats, kalb damas šia tema, nuolat primena pasaulin valdži ir primygtinai reikalauja jos dvasios atsakyti, nurodydamas skirtum tarp jos ir apaštalin pareig Bažny ioje.

Dar kitoje vietoje Morkus cituoja šitokius Viešpaties žodžius : «J s žinote, kad tie, kurie laikomi taut kunigaikš iais, viešpatauja (, *dominantur*) jiems, ir j kunigaikš iai turi ant j valdži. J s gi tarpe ne taip yra, bet kas tik nori b ti j s tarpe pirmas, bus vis vergas. Nes ir Žmogaus S nus neat jo, kad jam tarnaut, bet kad jis pats tarnaut »¹³⁶.

Kristus niekur nepasisako prieš pasaulin valdži, jos titulus ar garb s insignijas, — bet savo kuriamoje Bažny ioje jis tokius dalykus atmeta. Valdyti Bažny i pasaulini valdov pavyzdžiu bei kopijuoti joje an darbo metodus reikšt iškreipti bei prie-

¹³⁴ *Luko* 22, 25-27.

¹³⁵ *Morkaus* 9, 32-34.

¹³⁸ *Morkaus* 10, 42-45.

varianti bažnytinio gyvenimo tikrov. Bažnyia gyvuoja ir laikosi ne jai vadovaujan i žmoni dka, kaip valstybin s bendruomen s, bet Kristaus Dvasios veikimu žmoni širdyse¹³⁷.

Kristus draud sekti ne tik pasaulinius valdovus, bet net ir tuometinius bažnytinio gyvenimo vadus. Ir ši laikysena bei santykiai su tikiniais neatitiko jo vali. Viename Mato atpasakotame pamoksle Kristus griežtai perspja: « Rašto žinovai ir farizjai atsido Mozskrasje. Taigi visa, k tik jie jums sako, laikykite ir darykite; bet nesielkite taip, kaip jie elgiasi, nes jie sako ir nedaro. Nes jie riša sunkias ir nepakeliamas naštas ir deda žmonims ant pei, o savo pirštu jie nenori j pajudinti. Visus savo darbus jie daro, kad žmonis juos matyt; todėl jie daro savo atsiminimo ženklus platesnius ir didina kutus. Jie m gsta pirmias vietas pokyliuose ir pirmias krases sinagogose, ir pasveikinimus prekyvietje, ir bti žmonis vadinami *rabbi*. J s gi nesivadinkite *rabbi*, nes vienas j s mokytojas, o j s visi broliai. Ir n vieno nevadinkite sau žemje t vu, nes vienas j s Tvas, kurs yra danguje. Nesivadinkite mokytojais, nes j s mokytojas vienas, Kristus. Kas iš j s didesnis, bus j s tarnas. Kas save aukština, bus pažemintas, o kas save žemina, bus išaukštintas »¹³⁸.

Vadintis kit mokytojais ir sau didinti « atsiminimo ženklus ar kutus » tikslu išsiskirti iš kit Kristus laiko nebroliškumu ir bažnytinis tikrov s iškreipimu. Tie kutai neša svetim dvasi Bažnyion¹³⁹. Toki dalykai yra ne vietoje bendruomenje, kuri turi vien T v danguje ir vien Mokytoj — Krist, ir kur visi tarpusavy yra broliai. Tokius dalykus Kristus laiko kit žeminimu ir sav s aukštinimu.

Jono evangelijoje Kristus prieš mirt apaštalams nuplovis kojas sako: « Ar suprantate, k aš jums padariau? J s vadinate mane Mokytoju ir Viešpa iu, ir gerai sakote, nes aš esu. Taigi, jei aš, Viešpats ir Mokytojas, mazgojau j s kojas, tai ir j s turite vienas kitam mazgoti kojas; nes aš daviau jums pavyzd, kad, kaip aš jums dariau, taip ir j s darytum te. Iš tikr j, iš tikr j sakau jums, tarnas ne didesnis už savo valdov, nei pasiuntinys didesnis už t, kurs j siunt. J s palaiminti, jei tai žinote ir tai darysite »¹⁴⁰.

¹³⁷ *Galatams* 4, 6.

¹³⁸ *Mato* 23, 2-12.

¹³⁹ Apie toki priešing Evangelijai dvasi sigal jusi Bažnyioje, ypatingai apie tuštyb, plaia rašo P. Winninger, *La vanil dans l'Eglise*, Paryžius 1968.

¹⁴⁰ *Jono* 13, 12-17. Daugumos bažnytini titul bei insignij šaknys yra ne tik politinis, bet net ir ne krikštoniškos. Taip, pavyzdžiui, nuo Karolio Didžiojo laik pasauliniai valdovai save tituluodavo *Vicarius Christi* (arba *Deš*). Bet pats žodis

9. « *Quod omnes tangit, ab omnibus tractari debet* »¹⁴¹. — Jeigu hierarchija pasaulin s valdžios arba feodalin s sistemos takoje ir buvo be nešanti Naujojo Testamento bendruomen n pasaulini santyki bei dvasios, tai šiandien Bažny ia jau yra prad jusi daryti reikiamas pataisas.

Tridento koncilija dar šitaip formuluoja : « Jei kas sakyt , kad Katalik Bažny ioje n ra jokios dievišku autoritetu steigotos hierarchijos, susidedan ios iš vyskup , kunig ir diakon , tas teb nie išskirtas iš Bažny ios »¹⁴².

Gi antroji Vatikano koncilija jau tolsta nuo pirmosios, vartojan ios išimtinai žod hierarchija, ir sako: «Viešpats Kristus savo Bažny ioje steig vairias pareigas, skirtas tarnauti viso k no gerovei »¹⁴³. Taip dogmin konstitucija apie Bažny i pradeda skyri apie hierarchij , vadindama j *ministerium* (tarnyba) ir hierarchus — *ministri* (tarnai).

Esmingas hierarchui bruožas yra jo tarnavimas, jo diakonija, arba iš Kristaus gautos diakonin s charizmos realizavimas kit naujai. Feodalin je santvarkoje lemiamu dalyku yra titulas arba priklausymas tam tikram luomui. Ten užtenka tokiu gimi arba kitaip

viearius buvo paimtas iš sen j rom n karo žodyno. Romos vyskupas sav s taip nevadino. Nuo Konstantino Didžiojo laik jis save tituluoja tik Viearius Petri. Net ir toks Grigalius VII (XI šimtmetys), privert s Henrik IV eiti Kanos , titulo *Vicarius Christi* dar nesisavina. Tik Inocentas III (XIII šimtmetys), ypatingai sustiprin s popiežiaus pasaulin gali arba valstyb , pasiima ir š titul , anks iau vartot kunigaikš i . Nuo XV šimtmie io, tai yra nuo tada, kai popieži autoritetas buvo krit s, šis titulas pasirodo visuose svarbiuose j raštuose. Sen j rom n vyriausias kunigas (pagonis) taip pat vadinosi *Pontifex Maximus*. Nuo Augusto laik save šitaip tituluoja pasauliniai valdovai, tiek pagonys, tiek krikš ionys. Bet imperatorius Gracianas IV šimtmie io pabaigoje tokio titulo jau atsisako. J pasiima popiežius ir kai kurie vyskupai, pradadant Leonu I (V šimtmetys). Nuo Renesanso laik taip vadinasi tik popiežiai.

Visai priešing titul siveda Grigalius Didysis. Nors kil s iš aristokrat , nors buv s aukštu valdininku (pretorium), nors vis pripažintas geru teis s žinovu bei puikiu diplomatu, jis save pradeda vadinti *servus servorum Dei* dar b damas diakonu bei benediktin vienuoliu ir t titul pasilaiko išrinktas popiežium (590 metais). Laiške Aleksandrijos patriarkui Eulogijui jis rašo, kad nenori vadintis visuotinu (vis) t vu (lotyniškai: *universalis papa*) ar valdytoju. Aš ne sakiau, rašo jis apie savo direktivas, o tik atkreipiau d mes tai, kas man atrod naudinga. Aš nelaikau sau garbe to, kas mažint mano broli garb . Mano garb yra visos Bažny ios garb . Šalin su tokiais išsireiškimais, kurie kelia tuštyb ir pažeidžia meil . (*Epistola ad Eulogium episcopum Alexandrinum*, P. L. 77 t., 933 skiltis). Labai galimas daiktas kad Ryt schizma neb t vykus, jei Grigalius Didžiojo dvasia b t sigal jusi Bažny ioje.

¹⁴¹ Apaštalin tradicija.

¹⁴² H. Denzinger et Cl. Bannwart, *Enchiridion Symbolorum, definitionum et declarationum de rebus fidei et morum*, Freiburg im Breisgau ¹⁶1928, 319 psl.

¹⁴³ Dogmin konstitucija apie Bažny i — *Lumen Gentium*, 18 pastraipa.

t luom patekti, kad gal tum kitiems vadovauti. Gi Bažny ioje esminiu dalyku yra charizmos ženkle vykdoma tarnyba, nes ji mistiniam Kristaus k nui yra gyvybin s reikšm s. Hierarcho autoritetas priklauso nuo pareig , nuo Kristaus duotos charizmos panaudojimo, nuo užd tos funkcijos atlikimo. Hierarchin kunigija remiasi paties Kristaus, amžinojo ir vyriausiojo *Diakonos*, autoritetu, kada ji t diakonin funkcij atlieka.

Šios abi kunigyst s, kaip jau sakyta, turi savo šaknis Viešpatyje. Bet tikslo atžvilgiu hierarchin kunigyst yra d l bendrosios, o ne priešingai. Niekam n ra uždedamos rankos jo paties garbei ar asmeniškai naudai. Niekas n ra pašven iamas hierarchiniu kunigu pats sau. Tik išeinant iš bendrosios kunigyst s t ra ir galima suprasti hierarchin kunigyst : ji yra *ministerium* arba tarnyst pirmosios naudai, o ne priešingai (ne bendroji kunigyst hierarchin s naudai). Vaizdingai kalbant samprotin linija Bažnyioje veda ne «iš viršaus apa i », o «iš apa ios virš », — ne iš hierarchin s kunigyst s bendr , o iš bendrosios hierarchin .

Apaštalauti, pranašauti, mokyti, vadovauti, ganyti reiškia atlikti tam tikr funkcij kit naudai. Bet, parafrazuojant Viešpaties žodžius, tam, kuris s di prie stalo, n ra vistiek, kas tarnauja ir kaip tarnauja¹⁴⁴. D l to popiežius Celestinas I sako : « Negalima ko nors statyti vyskupu prieš žmoni vali »^{145 146}. domu ia pasteb ti ir tai, kad Celestinas vadovavo Bažny iai (V šimtmetį) labai neramiais erezij laikais, kada jo kovos prieš donatistus ir Konstantinopolio patriarch Nestorij . Kitas popiežius, Leonas Didysis (irgi V šimtmetį) taip sako : « Kas visiems vadovaus, tas turi b ti vis renkamas »¹⁴⁶. Leonas Didysis, skelb s š d sn , taip pat popiežiauja neramiais sekt ypa manich j laikais.

Quod omnes tangit, ab omnibus tractari debet — dalykai, kurie lie ia visus, turi b ti vis ir svarstomi. Tai yra apaštalin s tradicijos t sa. *Apaštal Darb* knyga pasakoja, kad, did jant Bažny ios nari skai iui, patys apaštalai negal jo pasir pinti visais reikalais ir nutar pasikviesti pagalbinink . Kaip jie tai dar , yra aprašyta knygos šeštame skyriuje : «Dvylika sušauk mokyтини mini ir tar : Netinka, kad mes patiktum me Dievo žod ir tarnautum me prie stal . Tod l, broliai, nuži r kite iš savo tarpo septynis gero vardo, Šventosios Dvasios ir išminties pilnus vyrus, kad juos sta-

¹⁴⁴ Plg. *Luko* 22, 25-27.

¹⁴⁵ Coel est inus I, Papa, *Epistola IV ad Episcopos Provinciae Vieniu risis et Narbonensis*, cap. 5 ; žr. *Patrologia Latina*, 50 t., 434 skiltis.

¹⁴⁶ S. Leo Magnus, Papa, *Epistola X ad Episcopos per Provinciam Viennensem constitatos*, cap. 6 ; žr. *Patrologia Latina*, 54 t., 634 skiltis.

tytum m šiai reikmenei... Tas pasakymas patiko visai daugybei. Jie išrinko ... (septynis vyrus ir juos) pastat apaštal akivaizdon, o tie melsdamiesi užd jo ant j rankas »¹⁴⁷. Tai buvo pirmieji apaštal pagalbininkai, skirti kit tarnybai. Šventimus jiems suteik arba rankas ant j d jo vieni apaštalai, — bet sprend , kas b t šiai tarnybai tinkamas, kas yra pilnas išminties, kas turi ger vard , — dar daugiau : kas yra pilnas tik jimo ir Šventosios Dvasios, — apie tai sprend ne vieni apaštalai slaptose konferencijose, palik nuošaly tikin ius pasaulie ius, o «visa daugyb ». Kaip iš pasakojimo matyti, apaštalai busim j diakon nelaik savo, o vis tarnais ir bals tuo reikalu atidav visiems, ia n jo kalba apie tam tikrus asmenis, jau «stovin ius eil je» ir laukian ius «paaukštinimo », n apie kieno nors garbing amži , sigytus « nuopelnus » ar priklausym kokiai nors staigai, o vien apie tinkamum tarnauti kitiems.

Tos pa ios proced ros apaštalai laikosi ir tada, kai reikia skirti nauj apaštal vietoj Judo : tokia didel j tarpe buvo pagarba Viešpa iui ir jo suteikiamai charizmai ! Kristui žengus dangun, lik vieni, nei Petras nei Vienuolika naujo apaštalo neskiria autokratiškai. Priešingai, Petras sušaukia visus brolius, o j buvo arti šimto dvidešimties žmoni ¹⁴⁸, ir prašo si lyti kandidatus. Susirinkusieji pastato du. Ir v l nei Petras nei Vienuolika nesirenka vieno j autokratiškai, to kuris jiems geriau patikt , o meldžiasi ir meta burt ! « Tuomet jie meld si sakydami: « Tu, Viešpatie, kurs žinai vis širdis, parodyk, katr iš šit dviej išsirinkai, kad imt viet šitos tarnyst s ir apaštalyt s, nuo kurios atpuol Judas, kad eit sav j viet . Paskui jie met d l j dviej burtus. Burtas nub r Motiejui, ir jis buvo skaitytas vienuolika apaštal »¹⁴⁹.

Šitaip stropiai apaštalai vengia asmeniškumo. Kadangi ia eina reikalas apie bendruomen s naud : šventuosius daryti tobulus, statyti Kristaus k n ¹⁵⁰, tai lemiamu dalyku yra galimai ištikimesnis charizmos realizavimas bendruomen je arba Kristaus duot dovan tinkamas panaudojimas. Jis suteikia autoritet ir ver ia visus tos pa ios Dvasios, charizm suteikusios, veikimo d ka š autoritet pripažinti.

Rankas užded s žmogus negal jo sauvaiauti. Jis negal jo Dvasiai sakyti, — jis gal jo tik prašyti. D l to niekad Bažny ioje n ra

¹⁴⁷ *Apaštal Darbai* 6,2-6.

¹⁴⁸ *Apaštal Darbai* 1,15.

¹⁴⁹ *Apaštal Darbai* 1,24-26.

¹⁵⁰ *Efezie iams* 4, 12.

bur rank užd jimo be maldos. Tas rank užd jimas yra tik Dvasios veikimo išorinis ženklas, kuris neateina horizontaline kryptimi, — iš rankas uždedan io ar susirinkusi j , — bet vertikaline kryptimi — iš Dvasios. Ne rankas uždedan io galia pašventinamasis tampa tinkamu bendruomen s tarnybai. Rank užd jimas yra tik gaunamos charizmos regimas ženklas, — be jo bendruomen nežinot , kas yra gav s charizm ir kas ne. D l to rank užd jimu gav s charizm asmuo niekad neveikia ir negali veikti savo vardu, o vien tik Dvasios vardu. Jis niekad negali reikalauti paklusnumo sau, o vien tik Viešpa iui. Paklusnumo žmogui kaip žmogui Naujojo Testamento bendruomen je, mistiniam Kristaus k ne n ra. Antraip ji negal t b ti mistinis Kristaus k nas, kur *principalis agens remote* ir *in actu* visada yra pats Viešpats.

Suvažiavimo metu po paskaitos vykusiose diskusijose vienas dalyvi iškl labai dom klausim : ar b t gal j apaštalai atstatyti Petr ? Klausimas yra tikrai b dingas. Jo išeities tašku yra juridinis Bažny ios samprotis arba paži ra Bažny i kaip vairi jurisdikcij s veik . Tiesa, Bažny ia be jurisdikcij negali apsieiti, — bet jos n ra išeities tašku. Bažny ia vis pirma yra žmoni , Dvasios dovanomis arba karizmomis apdovanot , bendruomen . Jurisdikcijos yra ši dovan arba Dvasios tarnyboje.

Klausim reik t statyti šitaip : ar b t gal j s Petras savo ypating j charizm , kuri jis vienas tebuvo gav s, piktnaudžiauti arba su ja nesiskaityti ? To mes nežinom. Mes žinom tik tiek, kad jis to nedar ir savo pareigas (petrines) ištikimai jo. Jeigu Petras savo pareig neb t atlik s arba gautos charizmos nepais s, tai apaštalai b t tur j ieškoti naujo « Petro », nes be «petrin s» charizmos Bažny ia gyvuoti negali. Tada prieš Petr , savo «petrin s» funkcijos neatliekant , b t pažadinusi sukilim ta pati Dvasia, kuri ši charizm suteik ir kuri toki bažnytin santvark (su Petru priešakyje) ved .

Jeigu apaštalai pripažino Petr , tai jie giliausia prasme pripažino ne jo asmen ar jo valdži , o Petro atliekam funkcij Bažnyioje. Nepripažindami šitos funkcijos ar charizmos apaštalai b t netek apaštal vardo bei teisi , nes b ti Kristaus apaštalu reišk b ti ir jo Dvasios apaštalu, kuri charizmas, taigi ir «petrin », Bažnyioje suteikia ir vairias funkcijas veda. Kol Petras realizavo gaut charizm Bažny ios naudai ir savo funkcij atliko bei pareigas jo (o tai jis dar vis savo gyvenim), tol jis r m si Kristaus autoritetu, kur patys apaštalai juk ir skelb . Taigi šitoks jurisdikcinis Petro ir apaštal priešpstatymas yra dirbtinis.

Bet kas vyksta tada, kai charizma arba Bažny ioje užimama vieta yra piktnaudžiaujamos ir kai kaimen , to paties Petro žodžiais, n ra ganoma, tai yra maitinama, o yra pavergiamą d l biauraus pelno ? «Ganykite jums pavest Dievo kaimen , r pindami si ja ne tik ver iami, bet savo valia (*spontaneè*), kaip Dievui tinka, ne d l biauraus pelno, bet geru noru, ne kaip viešpatauj tiems, kurie yra jums tekusi dalis, bet pasidar pavyzdys kaimenei širdimi»¹⁵¹. Kas tada, kada lemiamu motyvu pasidaro ne kaimen s gerov , o pelnas ? Tada toks asmuo turi b ti traukiamas vis teism , nes ganomieji turi teis , paties Kristaus jiems suteikt , reikalauti sau ganytojo, tai yra to, kuris juos gano (suprask : maitina), ir atsisakyti tokio, kuris jais nesir pina. Pats Kristus persp ja savuosius nuo netikr pranaš , kurie ateina avi apdaruose, taigi save skelbia Bažny ios geradariais, o tikrumoje yra susir pin savo asmenišku pelnu ir savo karjera. Gali b ti pašventint asmen , kurie Kristaus k no nestato, o j griauja vairiausiai, kartais vos pastebimais b dais bei priemon mis. Pirmas pavyzdys jau buvo apaštal kolegijoje¹⁵².

Ši pagunda eina per vis Bažny ios istorij ir pasireiškia vairiausiomis formomis, bet vis pirma kovomis d l pirm viet ir su jomis surišto pelno ar garb s. Vienas ryškiausi pavyzdži yra buvusi didžioji Vakar schizma, kuri iššauk Bažny ioje aukštoji hierarchija asmenišk intryg ir kov d l pirm viet d ka. Ji suskald mistin Kristaus k n , pastatydamą du antipopiežius. Tuo pa iu ji atsisuko prieš savo diakonin funkcij ir prieš Dvasi . Prieš šitoki hierarchijos sukurt pad t sukilo visa Bažny ia Konstancos teisme (1414-1418). Kaip matyti, viena hierarchija Bažny i iš tos suirut s (trys popiežiai !) išgelb ti nepaj g , nes ji pati j buvo jon vedusi. Tvark atstat visa Bažny ia per savo atstovus, susirinkusi Konstancos koncilijon, kurioje balso teis tur jo ir pasaulie i atstovai, ia visa Bažny ia, hierarchija ir pasaulie iai kartu, atliko kontrolin funkcij , arba visa Bažny ia kartu išgelb jo « Petr ».

Iš to jau matyti, kad visa Bažny ia kaip tokia stovi aukš iau hierarch , paimt atskirai. Senasis, kov su protestantais metu ypatingai puosel jamas Bažny ios samptrotis, kuriuo einant viena hierarchija arba net vienas popiežius b t Bažny ia, mums kliudo žvelgti dalyk esm . Kada mes kalbam apie Bažny i , mes negalim tuo žodžiu suprasti n vien pasaulie i , n vienos hierarchijos, o tik visus kartu ! Šitos abi kunigijos, — pasaulie iai ir hierarchai, —

¹⁵¹ 1 *Petro* 5, 2-3.

¹⁵² Plg. *Jono* 12, 6.

yra viena su kita organiškai susiję ir suaugę. Mes jas vien nuo kitos galim atskirti teoriškai, bet jokių būdų praktiškai. Jos abi sudaro vieną nedalom Kristaus mistinę. Gi organiškai atskirti kuo dalis galima tik piaustant lavonų, bet ne gyv organizmų.

Tiesa, feodalinėje santvarkoje buvo du, valdanieji ir pavaldiniai luomai. Bažnyčioje tokių luomų nėra, — joje yra tik vienos funkcijos visokio gerovei arba Viešpaties steigtos Bažnyčios naudai, kurios galva yra Jis pats. Bažnyčia nėra kelių kelių, o vienas. Ir tas vienas kinas Konstancoje pats išsigydo arba atstatyti sutrikusią funkciją: *prima sedes*.

Giliausia prasme Bažnyčioje tvarką atstatyti ne pasauliečiai ir ne hierarchija, susirinkę Konstancon, o paties Saus Dvasia. Konstancoje veik Viešpats, be kurio Bažnyčia nudžiūtų kaip šakelė be kamieno, be kurio veikimo anuo metu popiežius kaitalauja, o didysis.

Bet Viešpats buvo atjūstarnauti, o ne kad jam tarnauti^{153 154}. Hierarchija suskilo tada, kai ji atsisakė tarnauti ir panorė viešpatauti. Panorusi viešpatauti hierarchija suskaldė Bažnyčią. Viešpaties pavyzdžiu nesekanti hierarchija tuo pačiu atsisuko prieš Viešpatį¹⁵⁴. Ji vėl iš naujo, kaip anuo metu, einant Kaparnaumą, klausim: kas yra didesnis? ^{155 156} Bet iš Viešpaties Kaparnaume vesto pokalbio matyti, kad tokiam klausimui Bažnyčioje nėra ir negali būti vietos. Bažnyčioje, parafrazuojant Viešpaties žodžius, galima tik statyti klausim: kas yra paskiausias ir visų tarnas?

Bažnyčia turi teisę išskirti iš savo tarpo tuos, kurie jos patarnavimo nepriima arba įkliudo. Bažnyčia turi teisę tokius asmenis teisti. Bet lygiai taip pat Bažnyčia turi teisę patraukti savo teismą arba atšaukti tuos asmenis, kurie, pašaukti tarnauti, tos savo funkcijos nevykdo arba įpiktnaudžiauja. Žmoniai, kurie *a nemine iudicatur*; Bažnyčioje nėra. *A nemine iudicatur solus Dominus!*

A. Grillmeier sako, kad kovą prieš protestantus metu katalikų teologai būdavo priversti pabrėžti regimus bažnytinio gyvenimo dalykus, tarp jų ir hierarchiją, nes reformatoriai akcentuodavo neregimus. Bet tai net ir pačių teologų smonėje aptemdydavo kitus neregimus, vidinius, daug gilesnius bažnytinio gyvenimo elementus^{15b}.

¹⁵³ *Morkaus* 10,45.

¹⁵⁴ Plg. *Jono* 13,12-17.

¹⁵⁵ *Morkaus* 9, 33-35.

¹⁵⁶ « Per controbattere la concezione protestantica sulla Chiesa, la gerarchia e i sacramenti, si dovettero necessariamente accentuare gli aspetti visibili della Chiesa istituita da Cristo. Ciò produsse nella coscienza dei fedeli e dei teologi un certo isola-

Viduriniai amžiai stovjo senjoro ir jo vasalo santyki (tai yra leno) ženkle. O tai neliko be pasekmi ir bažnytiniam gyvenimui. Iak r si hierokratiniai-popiežinis Bažnyios samprotis, kurio autoriai (teisininkai), kardinolo König žodžiais, popieži laikvintele krikščionijos galva ir visokios teisės šaltiniu. Popiežiaus valia j akimis buvo pasidariusi aukščiausia norma Bažnyioje, — jie Bažnyi tapatino su popiežiumi. Tarp hierarchijos ir Bažnyios stovjo lygybės ženklas¹⁵⁷. O tai žadino, kaip Otto Karrer pažymi, asmens kult ir paioje Bažnyioje. Kas tokio kulto puoselitinendor davo, tam b davo prikišama stoka meilės Bažnyiai arba stoka bažnytinės dvasios. Šitokia hierarchijos laikysena daugel atstumdavo ir nuo paio Bažnyios¹⁵⁸.

Abi Naujojo Testamento kunigystės (bendroji ir tarnaujančioji) yra atsiradusios Kristaus valia ir j vien teturi Viešpaties. Hierarchinis arba tarnaujančio kunigystės nra galima vesti iš bendrosios. Vėdami j išia, kaip König teisingai pastebi, mes jai atimtume dievišką j autoritet. Hierarchinis arba tarnaujantis kunigas tokiu tampa rank užd jimu, tai yra dka diakoninės charizmos, gaunamos tiesiog iš Kristaus, o ne iš bendruomenės. Hierarchinis kunigystės nra visuotinės kunigystės sukonzentravimas arba bendrosios kunigijos galiojim sutelkimas viename asmenyje.

Bet iš kitos pusės ir bendrosios kunigystės jokiu būdu nra galima vesti iš hierarchinės arba tarnaujančios (kas būtų nesmonė) arba j taip aiškinti. Šitaip absoliutindami hierarchinį arba tarnaujančią kunigystę mes atimtume jai jos diakoninę (tarnaujančią) pobūdį, suklerikalintume paio Bažnyi ir iškreiptume tikrą jos veid. Tada bažnytinės bendruomenės tapt Viduriniai amžiai lenais hierarchijos (hierarchinės kunigijos) rankose, kuri gali viešpatauti arba

---

mento della parte visibile della Chiesa dalla sua profondità interiore, soprannaturale e invisibile » (*Spirito, impostazione generale e caratteristiche della Costituzione*, žr. A. Grillmeier, S. J., *La Chiesa del Vaticano II*, Florencija 1965, 222-223 psl.).

¹⁵⁷ « Der kanonische Kirchenbegriff fand seine erste Ausbildung und praktische Anwendung im sogenannten hierokratisch-papalistischen Kirchenbegriff, der den Papst zum alleinigen Haupt der Christenheit und zur Quelle allen Rechtes machte, dessen Wille höchste Norm bedeutete. Dies nicht nur im Verhältnis von Kirche und Staat im Sinne einer *potestas directa*, sondern auch im Organismus der Kirche selbst: Der Papst ist Inbegriff der Kirche » Kardinal Franz König, *Die Konzilsidee von Konstanz bis Vatikanum II*, Kölnas 1965, 26-27 psl.

¹⁵⁸ « Nell'insegnamento comune e nella predicazione, per 'Chiesa' si intendeva la gerarchia o, senz'altro, il Papa. La conseguenza psicologica era o un culto della persona o un certo riserbo che veniva facilmente interpretato come mancanza di spirito ecclesiale. Ciò allontanava molti dalla vita della Chiesa ». *Il principio di sussidiarietà nella Chiesa*, ir. Otto Karrer, *La Chiesa del Vaticano II*, psl. 597.

vyrauti savo nuoži ra, jei tik užima tam tikr viet arba turi tam tikr jurisdikcij ¹⁵⁹.

Ir bendroji kunigija turi savo teises ir savo galiojimus tiesiog iš Kristaus, kuri atšaukti ar nepaisyti negali hierarchin (tarnaujan ioji) kunigija.

10. «*Džiaugsmo pad j jai*»¹⁶⁰. — Karl Rahner, aiškindamas, kad hierarchin kunigyst yra steigta tikslu tarnauti, kad ji yra orientuota bendr j , tai yra tikin i j ir mylin i j , atpirkt j ir Kristuje Dievui pasivedusi j kunigyst , sako, kad bendroji kunigyst , galutiniu mastu matuojant, yra prakilnesn už hierarchin , ir štai d l ko: galia b ti Dievo vaiku ir gauti arba priimti jo malon , jo draugyst stovi aukš iau galios, suteiktos nors ir ne visiems (tai yra ribotam asmen skai iui), oficialiai daryti regimus, autentiškus tos malon s arba draugyst s ženklus ¹⁶¹.

Toliau jis išvedžioja, kad galios, duotos hierarchinei kunigijai, — nors jas panaudoti ir tegali tik tam tikri, vienai hierarchijai priklaus asmenys, — vis d lto yra ne j vien , o visos Bažny ios galios. Jeigu ir sakom, kad hierarchija stovi aukš iau pasaulie i , tai ne d l to, kad hierarchijai priklaus asmenys stov t aukš iau pasaulie i , o d l to, kad visa Bažny ia kaip tokia su savo galiojimais stovi aukš iau pavienio tikin iojo¹⁶².

---

¹⁵⁹ «Die Vollmacht der Gemeinde, des allgemeinen Priestertums kann nicht einfach aus dem Hirtendienst abgeleitet werden. Das wäre eine unbiblische Klerikalisierung der Gemeinde, die den Hirtendienst vom allgemeinen Priestertum isoliert und so verabsolutiert. Die Vollmacht des Hirtendienstes kann aber umgekehrt auch nicht einfach von der Vollmacht der Gemeinde, vom allgemeinen Priestertum abgeleitet werden. Das wäre eine unbiblische Säkularisierung der Gemeinde, die den Hirtendienst in das allgemeine Priestertum einebnet ». H. Küng, *Die Kirche*, Freiburg im Breisgau 1967, 515 psl.

¹⁶⁰ *2 Korintie iams*, 1, 24.

¹⁶¹ «Worauf das Amts-P.tum zielt, ist das P.tum der Kirche u. darin aller ihrer Glieder, also das P.tum der Glaubenden u. Liebenden, der Erlösten u. Gott sich in Christo bedingungslos Anheimgebenden. Dieses aber ist, von einem letzten Masstab gemessen das Höhere. Denn die Macht, Kind Gottes zu sein u. seine Gnade zu empfangen, ist höher (wenn auch allgemeiner) als die Vollmacht, das Zeichen dieser Gnade in amtlicher Gültigkeit in der Kirche zu setzen» (Karl Rahner, *Priester, Priestertum dogmatisch*, žr. *Lexikon für Theologie und Kirche*, achter Band, Freiburg im Breisgau 1963, 745 psl.).

¹⁶² «Insofern aber diese gesellschaftl. verfasste Kirche ein Amt hat, das aktiv im Namen Christi u. das Wesen der Kirche aktiv vollziehend handelt, darum in Wort u. Sakrament aktiv heilsvermittelnd wirkt, partizipiert das Amt in besonderer sakramental - kult. Weise an dem P.tum, das der Kirche als einer u. ganzer zukommt. Sieht man dieses P.tum vom Wesen der Kirche her, wird man in ihm alles enthalten sehen, was zur Vollmacht der Kirche gehört... Das Amts - P.tum hat also nur eine

Mokyti ir aukoti yra pašaukta ne viena išrinkt j grup , o visa Bažny ia ! Ji visa dalyvauja vienintelio Mokytojo ir vyriausiojo Kunigo kunigyst je.

Kad visa Bažny ia gal t atlikti šiuos džiaugsmingus uždavi-
nius arba vykdyti savo «misij — išganyti pasaul », Kristus kai
kuriems joje paved ypatingas pareigas arba tarnyb .

vis Bažny i Dievas siunt savo S naus Dvasi , kuri vis
širdyse šaukia Abba, T ve¹⁶³; visuose veikia vienas Dievas, vis
T vas ¹⁶⁴.

Šios Švento Rašto tiesos taigotas šventasis Ciprijonas, Karta-
ginos vyskupas, prad damas eiti pareigas, pasiskelb toki tai-
sykl : nieko nedaryti be kunig patarimo ir vis tikin i j pri-
tarimo ir nieko nespr sti vadovaujantis vien tik savo asmeniška
nuoži ra ¹⁶⁵.

Šitaip yra aptar s savo ir kiekvieno hierarcho vaidmen tikin-
i j bendruomen je bei santyk su pasaulieiais Paulius, «Dievo
valia J zaus Kristaus apaštalas ¹⁶⁶... ne kad mes nor tum m viešpa-
tauti j s tik jimui, bet kad b tum m j s džiaugsmo pad j -
jai »¹⁶⁷.

A. Rubikas

Arnstorf (Vokietija), 1968 m. spalio 2, Angel Sarg dien

---

dienende Funktion zur Erbauung u. zum Dienst der Kirche im Pneuma. Dem eizelnem
Christen als solchem gegenüber ist das Amt — eben als das der einen ganzen
Kirche — also höher (D³² 3850), weil die Kirche als ganze (wenn auch in personalen
Trägern) Vollmachten hat, die der Einzelne als Einzelner nicht besitzt. Aber dieses
Priestertum dient der Kirche » (Karl Rahner, Ten pat).

¹⁶³ Galatams 4, 6.

¹⁶⁴ Efezieöiams 4, 5-6.

¹⁶⁵ « Solus rescribere nihil potui, quando a primordio episcopatus mei statuerim
nihil sine consilio vestro et sine consensu plebis mea privatim sententia gerere »
(S. Cyprianus, Epistola V ad Presbyteros et Diaconos, cap. 4 ; tr. Patrologia Latina,
4 t., 234 skiltis).

¹⁶³ 2 Korintieöiams 1, 1.

¹⁶⁷ 2 Korintieöiams 1, 24.

HIERARCHIE UND LAIEN

von

Augustinas Rubikas

Zusammenfassung

Zu den Problemen des kirchlichen Lehens gehören auch bestimmte Verhaltensweisen der führenden Organe. Soweit sie vom Geist der weltlichen Herrschaftsstrukturen geprägt sind, entsprechen sie nicht den Bedürfnissen des Gottesvolkes. Aber nur auf Grund der neutestamentlichen Lehre und apostolischen Praxis können sie im Sinne der Frohen Botschaft neu gestaltet werden. Davon ausgehend befasst sich der Verfasser in seinem Beitrag « Hierarchie und Laien » mit den dazu notwendigen theologischen Voraussetzungen. Er stellt die Kirche als die Gemeinschaft der Pneumaerfüllten heraus, in der die Hierarchie nicht als Alleininhaberin der Geistesgaben bezeichnet werden kann : auch die getauften Laien sind Glieder des Leibes Christi ; sie haben teil am Priestertum des Erlösers und werden unmittelbar von ihm belebt. Infolgedessen fällt der Hierarchie in der vom Geiste Gottes belebten Gemeinde eine eben diesem Geiste und den Geistbegabten dienende und nicht sie beherrschende Funktion zu, — was auch das zweite Vatikanum dokumentiert. So weist der Autor in seiner Abhandlung hin auf die organische Wechselwirkung zwischen dem gemeinsamen und hierarchischen Priestertum bei der Wahrheitsfindung, bei der Feier der Eucharistie sowie bei der Regelung des kirchlichen Lebens.